

Metodika tvorby

Školského vzdelávacieho programu

Bratislava 17. júna 2008

Ing. Ivan Stankovský, CSc.
riaditeľ ŠIOV

PhDr. Július Hauser
riaditeľ ŠPÚ

Obsah

1	Tvorba jednotlivých častí Školského vzdelávacieho programu	3
2	Profil absolventa	8
3	Charakteristika Školského vzdelávacieho programu	11
4	Organizácia vyučovania	13
5	Učebné osnovy Školského vzdelávacieho programu	17
6	Obsah vzdelávania	22
	Prílohy	28

1. TVORBA JEDNOTLIVÝCH ČASTÍ ŠKOLSKÉHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU

Ako postupovať?

Skôr, než začnete systematicky, „krok za krokom“ pracovať na jednotlivých častiach Školského vzdelávacieho programu, (ďalej ŠkVP) musíte rozhodnúť o tom:

- Aké bude celkové poňatie vzdelávania v škole v rámci platnej legislatívy, ako sa premietnu do programu potreby žiakov, školy a pod. ?
- Ktoré formy vzdelávania bude škola ponúkať (či budete tvoriť ŠkVP pre každú formu vzdelávania osobitne alebo nie, akým spôsobom zohľadníte profil žiakov rôznych foriem vzdelávania vrátane žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami)?
- Či bude obsah vzdelávania spracovaný klasicky (učebné osnovy) alebo modulárne (moduly). V prvom rade však zvážte, či modulárny program zodpovedá podmienkam školy a či vôbec dané zameranie je vhodné pre modulárne spracovanie (poradte sa s odborníkom pre modulový prístup vzdelávania napr. s príslušnou inštitúciou – ŠPU alebo ŠIOV).
- Aký by mal byť absolvent štúdia (podľa ŠVP, podľa vašich predstáv)? Najprv by ste mali spracovať koncept kompetenčného profilu absolventa.
- Aká by mala byť štruktúra a názvy vyučovacích predmetov, ich počty hodín (štruktúru predmetovej skladby stanovíte podľa kompetencií v profile absolventa, vo vzdelávacích oblastiach a obsahových štandardoch uvedených v ŠVP)?
- Aká by mala byť základná spoločná stratégia kľúčových kompetencií (spôsobilostí), stratégia výučby a metodických prístupov, systému hodnotenia a pod.? Všetko musíte uviesť v charakteristike vzdelávacieho programu.
- Aká bude jednotná štruktúra spracovania učebných osnov?

Používajte terminológiu v súlade s platnou legislatívou a výkladom pojmov v Štátnom vzdelávacom programe. Premyslite si spôsob zverejnenia Školského vzdelávacieho programu. Uvažujte o spôsobe, akým oboznámíte žiakov, rodičov a verejnosť s vašimi zámermi a vzdelávacím programom. Stanovte si jasné pravidlá, ako budete postupovať s vytvoreným Školským vzdelávacím programom v budúcnosti vo vzťahu k jeho inovácii a aktualizácii.

Štruktúra ŠkVP sa odvodzuje zo Štátneho vzdelávacieho programu. ŠkVP musí vytvárať priestor pre uplatňovanie takých štýlov práce, ktoré pozitívne ovplyvňujú učenie žiakov, ich vzdelávacie výsledky, sociálne prostredie triedy a celej školy.

ŠkVP je výsledkom spoločnej práce učiteľov a vedenia školy. Účasť každého pedagogického zamestnanca na tvorbe ŠkVP má byť súčasťou jeho pracovných povinností.

Štruktúra ŠkVP obsahuje tieto časti:

- Úvodné identifikačné údaje (názov ŠkVP, stupeň vzdelania, ktorý sa dosiahne po absolvovaní ŠkVP alebo jeho ucelenej časti, dĺžka štúdia a formy výchovy a vzdelávania, rok, miesto vydania a platnosť ŠkVP).
- Vymedzenie vlastných cieľov a poslania výchovy a vzdelávania.
- Vlastné zameranie školy (veľkosť a vybavenie školy, charakteristika pedagogického zboru, ďalšie vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov školy, vnútorný systém kontroly a hodnotenia zamestnancov školy, dlhodobé projekty a medzinárodná spolupráca školy, spolupráca s rodičmi, sociálnymi partnermi a inými subjektmi).
- Profil absolventa.
- Charakteristika školského vzdelávacieho programu (popis ŠkVP, dĺžka štúdia a formy výchovy a vzdelávania, vyučovací jazyk, spôsob a podmienky ukončovania výchovy a vzdelávania, vydávanie dokladu o získanom vzdelaní).
- Učebný plán.
- Učebné osnovy/moduly pre všetky predmety.
- Učebné zdroje (materiálno technické podmienky).
- Podmienky na uskutočňovanie vzdelávacieho programu (materiálne, personálne, organizačné podmienky a podmienky bezpečnosti práce a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní).
- Základné podmienky vzdelávania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.
- Vnútorný systém kontroly a hodnotenia žiakov.

ŠkVP môže byť aj medzinárodný program, ktorý sa uskutočňuje na základe medzinárodnej dohody a po písomnom súhlase Ministerstva školstva SR a je v súlade s princípmi a cieľmi výchovy a vzdelávania podľa školského zákona.

Pri spracovaní vlastného vzdelávacieho programu budete postupovať krok za krokom podľa jednotlivých častí ŠkVP:

1.1 Úvodné identifikačné údaje

Úvodné identifikačné údaje sú pre ŠkVP veľmi dôležité, nakoľko poskytujú všetky nevyhnutné informácie nielen uchádzačovi o štúdium, ale aj širokej verejnosti. Je preto potrebné dobre si premyslieť ich formu a úpravu. Všetky údaje sú zapísané v tzv. titulnom liste.

Uvádza informácie o plnom názve a adrese školy, názve vzdelávacieho programu, (pri odborných školách: kóde a názve študijného/učebného odboru a jeho odborného zamerania, pokiaľ to nie je názov študijného/učebného odboru), stupni poskytovaného vzdelania, dĺžke a forme vzdelávania. Ďalej sa uvádza dátum vytvoreného ŠkVP (platnosť ŠkVP), podpis riaditeľa školy a pečiatka školy. Premyslite si dobre použitie loga školy alebo fotografie školy, aby bol program zaujímavejší a originálnejší.

- **Názov ŠkVP** si môžete vytvoriť aj vlastný, (ale môže byť totožný s názvom odboru štúdia alebo odborného zamerania, napr. študijný odbor 7661 6 sociálno-výchovný pracovník môžete nazvať aj ako „Výchovná a humanitárna činnosť“, učebný odbor 6444 2 kuchár sa môže volať napr. „Stravovacie služby“. Zapamätajte si, že názov ŠkVP budete uvádzať aj na vysvedčení žiaka. Preto si dobre zvážte, či názov ŠkVP (iný ako názov odboru štúdia) vytvoríte alebo nie. Musí byť dobre zrozumiteľný nielen pre vás, ale hlavne pre žiakov, rodičov, inštitúcie ďalšieho vzdelávania a zamestnávateľov, ktorí budú vášho žiaka prijímať do zamestnania.
  - **(pri odborných školách: Kód a názov učebného/študijného odboru** je kategória, ktorá umožňuje horizontálnu diferenciaciu vzdelávania. Zodpovedá sústave odborov podľa platných predpisov. V prípade vzniku nového odboru štúdia sa postupuje v súlade s platnou legislatívou.
  - **Stupeň vzdelania** je v súlade s Medzinárodnou normou pre klasifikáciu vzdelávania ISCED 97 (International Standard Classification of Education – ďalej len „ISCED“). Pre daný učebný/študijný odbor je zodpovedajúci stupeň vzdelania určený ŠVP v zmysle platnej legislatívy. Je to kategória, ktorá v systéme odborného vzdelávania a prípravy umožňuje vertikálnu diferenciaciu náročnosti vzdelávania a bezprostredne súvisí s možnosťami následného uplatnenia absolventov na trhu práce a ich ďalšieho vzdelávania. Zatriedňovanie ŠVP a ŠkVP podľa tejto klasifikácie je v súlade s platnou legislatívou v SR.
- V porovnaní s ISCED, Európsky kvalifikačný rámec v oblasti OVP ² determinuje aj podmienky na tvorbu opatrení na uznávanie predchádzajúceho vzdelania, členenie kurzov na základe vedomostí, zručností a kompetencií, prenos a akumuláciu kreditov medzi nimi, akreditáciu kurzov a vzájomné uznávanie kvalifikácií. V rámci celoživotného vzdelávania však niektoré charakteristiky, ktoré sú súčasťou ISCED, nemusia byť v porovnaní s Európskym kvalifikačným rámcom dôležitým hľadiskom na klasifikáciu programov, napr. vstupný vek, vstupné požiadavky alebo dĺžka programu. Jednotlivé referenčné úrovne Európskeho kvalifikačného rámca kumulujú ISCED, Medzinárodnú normu pre klasifikáciu povolania (ISCO) a ďalšie normy, preto je tento rámec nazývaný aj „metarámec“.

- **Dĺžka a forma vzdelávania** vyplývajú zo ŠVP.
- **Rok, miesto vydania a platnosť ŠkVP** sú veľmi dôležité údaje, ktoré by škola nemala ignorovať. Vypovedajú o tom, kedy bol ŠkVP podpísaný, ktorá škola ho vypracovala a v ktorom časovom období vstupuje do platnosti. Platnosť vzdelávacieho programu sa uvádza k prvému dňu školského roka a potvrdzuje ju riaditeľ školy svojím podpisom a pečiatkou školy. Odporúča sa uvádzať celé meno a titul riaditeľa školy. Platnosť programu sa určuje na obdobie komplexnej dĺžky štúdia (napr. pre 3-ročné odbory štúdia ŠkVP platí 3 roky). ŠkVP môžeme používať aj po skončení uceleného cyklu vzdelávania, ak si program nevyžaduje žiadne úpravy. V priebehu realizácie programu sa môže stať, že potrebujete súrne inovovať niektorú časť ŠkVP, pretože došlo k zásadným zmenám napr. v technológii výroby, jej postupe, používaní nových technologických zariadení, nových materiálov, surovín a pod. Táto zmena musí byť okamžite sprostredkovaná žiakom, aby si osvojili tie najaktuálnejšie poznatky a zručnosti. Inováciu musíte hneď zaviesť a tým upraviť aj zodpovedajúcu časť ŠkVP. Ide o tú najbežnejšiu vec, lebo vzdelávacie programy sú otvorené systémy a musia na akúkoľvek zmenu reagovať. Všetky zmeny (inovačné, organizačné, priestorové a pod.) musíte urobiť a zaznamenať ich. Táto skutočnosť musí byť v ŠkVP evidentná. Preto si revidovanie do ŠkVP zaznamenávame, aby sme mali evidenciu o tom, či program nie je zastaraný, kedy bol revidovaný, aké zmeny sme v ňom urobili (v prípade úpravy obsahu vzdelávania o viac ako 60% musíte vypracovať nový vzdelávací program). Na titulnom liste si preto vytvoríte miesto, kde budete všetko starostlivo zaznamenávať. Keďže ŠkVP nebude mať schvaľovaciu doložku MŠ SR, musíte jeho platnosť a aktuálnosť sledovať vy. Upozorňujeme, že dátum schválenia ŠkVP nemusí byť

GYMNÁZIUM Alexandra Dubčeka
Kalinčiakova 7, 835 42 SKALICA

VÝCHOVNÁ A HUMANITÁRNA ČINNOST

Názov ŠVP	
Názov SkVP	
Stupeň vzdelania	ISCED 3A
Dĺžka štúdia	4 roky
Forma štúdia	denná
Vyučovaci jazyk	slovenský
Druh školy	štátna
Dátum schválenia	30. jún 2008
Miesto vydania	Gymnázium A. Dubčeka, Kalinčiakova 7, Skalica

Ing. Andrej Hollý
riaditeľ
(pečiatka školy)

PhDr. Mária Múdra
zástupca riaditeľa
Tel.: 045 77 542 776
Tel.: 045 77 542 774

2 strana

[illegible]

Ciele a poslanie výchovy a vzdelávania v školskom vzdelávacom programe

Ciele a poslanie výchovy a vzdelávania by mali vychádzať zo školského zákona a ŠVP. Na základe identifikovaných pozitív a negatív si môže škola určiť svoje súčasné a budúce poslanie v oblasti inštitucionálnej a výchovno-vzdelávacej, vo výchove mimo vyučovania, záujmového vzdelávania s ohľadom na požiadavky, záujmy a potreby žiakov, učiteľov a ďalších zamestnancov školy, rodičov a sociálnych partnerov, odbornej a laickej verejnosti, internej a externej kontrolnej činnosti a pod. Je dôležité určiť, ktoré hlavné ciele bude určovať ŠKVP (napr. aktivizácia učenia, zavádzanie medzipredmetových vzťahov, projektná činnosť a pod.), aké programové zmeny plánuje škola zabezpečiť a zaviesť na dosiahnutie týchto cieľov (napr. programové vyučovanie), aké motivačné prostriedky bude implementovať (napr. pracovné semináre, kooperatívne vyučovanie, ďalšie vzdelávanie učiteľov cudzích jazykov a IKT a pod.). Mali by ste si premyslieť stanovenie strategických cieľov (napr. posilniť úlohu a motiváciu učiteľov, ich profesijný a odborný rast, podporovať talenty, osobnosť a záujmy každého žiaka, skvalitniť spoluprácu s rodičmi, verejnosťou a inými školami aj v zahraničí, zlepšiť estetiku prostredia školy a jej okolia, zaviesť nové formy a metódy práce, zriadiť jazykové laboratórium a pod.). Postupujte tak, že si:

- v prvom rade si prečítajte, analyzujte a osvojte Štátny vzdelávací program (ŠVP),
- urobte si prehľad záverov a odporúčaní, ktoré ste určili pri analýze SWOT a autoevalvácii práce školy, usporiadajte ich podľa dôležitosti a vzťahu k výchovno-vzdelávaciemu procesu na vašej škole,
- porovnajte ciele v ŠVP s prehľadom záverov a odporúčaní, analyzujte ich príbuznosť. Všetko si zapisujte,
- formulujte vlastné ciele a poslanie výchovy a vzdelávania podľa ich priorit vo vzťahu k súčasnému stavu a prognózam ich rozvoja v budúcnosti.

Najte na pamäti, že správne stanovené a reálne ciele sú základom pre vytvorenie nástrojov kvality správaní a jej postupné zvyšovanie. Tie sa premietajú do profilu absolventa, formulovania obsahu vzdelávania a výchovy a sú stavebným kameňom správneho systému hodnotenia.

Vlastné zameranie školy

Vlastné zameranie školy

Vlastné zameranie školy predstavuje jej komplexnú charakteristiku. Popis vychádza z aktuálnych podmienok a situácie na škole. V tejto časti zhromaždíte základné informácie o škole s cieľom charakterizovať školu odbornej a laickej verejnosti a zároveň vymedziť všetky podstatné údaje o škole ako východisko pre tvorbu ŠkVP. Z charakteristiky školy by malo vyplývať, aký je východiskový stav pre ďalšiu pedagogickú činnosť školy, čo môžete ponúknuť alebo ktoré aktivity zatiaľ nemôžete uskutočňovať, ako chcete súčasné podmienky postupne zmeniť a aké máte budúce zámery vo vzťahu k zvýšeniu kvality vzdelávania. Odporúčame zamerať sa na:

- **Veľkosť a vybavenie školy** vypovedá o tom, ako je škola štruktúrovaná (úplná, neúplná), akú má kapacitu žiakov a počet tried podľa ročníkov. Popis vybavenia školy (materiálne, priestorové, technické, hygienické a pod.) by mal naznačovať jej možnosti – čo má škola k dispozícii, čo môže pre výučbu využívať, aké zázemie majú učitelia, prípadne, aké má škola obmedzenia a ako chce upraviť tieto podmienky do budúcnosti (vybavenosť učební, kabinetov, učebné priestory, telocvičňa, technické vybavenie školy, stravovanie, podmienky pre duševnú hygienu žiakov a učiteľov, opatrenia týkajúce sa bezpečnosti žiakov a pod.).
- **Charakteristiku pedagogického zboru**, ktorá priamo vplýva na predstavy školy o vzdelávaní. Pedagogická a odborná spôsobilosť, schopnosti a skúsenosti učiteľov sú stavebným kameňom kvalitného vzdelávania. V tejto časti sa uvádzajú informácie, ktoré sú podstatné nielen pre činnosť školy, ale predovšetkým pre vzdelávanie samotných žiakov – počet vyučujúcich, ich odborná a pedagogická kvalifikovanosť, ich špecifické zručnosti a špecifická odbornosť. Zaraďujú sa tu údaje o práci školského psychológa (ak ho škola má), výchovného poradcu, špeciálnych pedagógov, asistentov pedagóga, externých učiteľov a pod. Mali by ste sa však vyvarovať takých údajov, ktoré veľmi rýchlo starnú a bolo by ich potrebné každý rok aktualizovať (napr. presné počty učiteľov, vekové zloženie pedagógov, atď.). Používajte radšej formuláciu typu „na škole vyučuje dlhodobo viac než 35 učiteľov odborných predmetov ...“ alebo „priemerný vek pedagogického zboru sa pohybuje okolo 40 rokov....“.
- **Ďalšie vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov** (ďalej len „ĎVPZ“) má veľký dopad na celkovú úroveň kvality výchovno-vzdelávacieho procesu. Každá škola by si mala vypracovať svoj **školský systém ďalšieho vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov** (ďalej len „ŠkSĎV“) a každý rok by ho mala aktualizovať. Podrobný a konkrétny plán ĎVPZ je súčasťou ročného plánu školy. Tento systém by mal mať tieto **ciele**:
  - Uvádzať začínajúcich učiteľov do pedagogickej praxe.
  - Udržiavať a zvyšovať kompetenciu (spôsobilosť efektívne vychovávať a vzdelávať) pedagogických zamestnancov.
  - Motivovať pedagogických zamestnancov pre neustále sebazvdelávanie, vzdelávanie, zdokonaľovanie profesijnej spôsobilosti.
  - Zdokonaľovať osobnostné vlastnosti pedagogických zamestnancov, spôsobilosti pre tvorbu efektívnych vzťahov, riešenie konfliktov, komunikáciu a pod.
  - Sprostredkovať pedagogickým pracovníkom najnovšie poznatky (inovácie) z metodiky vyučovania jednotlivých predmetov, pedagogiky a príbuzných vied, ako aj z odboru.
  - Pripravovať pedagogických zamestnancov na výkon špecializovaných funkcií, napr. triedny učiteľ, výchovný poradca, predseda predmetovej komisie, knihovník atď.
  - Pripravovať pedagogických zamestnancov pre výkon činností nevyhnutných pre rozvoj školského systému, napr. pedagogický výskum, tvorba ŠkVP, tvorba štandardov, tvorba pedagogickej dokumentácie (pokiaľ bude v platnosti v dobiehajúcich ročníkoch), atď.
  - Pripravovať pedagogických zamestnancov pre prácu s modernými materiálными prostriedkami: videotechnikou, výpočtovou technikou, multimédiami a pod.
  - Zhromažďovať a rozširovať progresívne skúsenosti z pedagogickej a riadiacej praxe, podnecovať a rozvíjať tvorivosť pedagogických zamestnancov.
  - Sprostredkovať operatívny a časovo aktuálny transfer odborných a metodických informácií prostredníctvom efektívneho informačného systému.
  - Pripravovať pedagogických zamestnancov na získanie prvej a druhej atestácie.

ŠkSĎV v súlade s platnou legislatívou by mal rešpektovať tieto **princípy**:

- Ďalšie vzdelávanie je právom i povinnosťou každého pedagogického a odborného zamestnanca školy.
- Každý pedagogický i odborný zamestnanec školy má mať možnosť ďalšieho vzdelávania za rovnakých podmienok.

- Ďalšie vzdelávanie a zdokonaľovanie profesionality každého pedagogického a odborného zamestnanca školy má mať odraz v jeho finančnom ohodnotení a profesijnej kariére.
- Základnou hodnotou ďalšieho vzdelávania každého pedagogického a odborného zamestnanca školy má byť kvalita vzdelávania a nie formálne získavanie certifikátov a čiarok za účasť na školeniach.
- Pedagogickí a odborní zamestnanci školy sa aktívne podieľajú na určovaní cieľov, obsahu, prostriedkov a vyhodnocovaní efektívnosti systému ĎVPZ.
- Škola spolupracuje s inštitúciami vytvárajúcimi systém ďalšieho vzdelávania v školstve (najmä s metodicko-pedagogickými centrami) a svoju činnosť s nimi koordinuje.
- Efektívnosť ŠKSĎV je pravidelne vyhodnocovaná a na základe výsledkov optimalizovaná.

Prioritnou úlohou školy by malo byť vytvorenie takých podmienok, aby každý pedagogický a odborný zamestnanec mal záujem sa neustále vzdelávať, zdokonaľovať svoje majstrovstvo a naopak, aby sa nezáujem o vzdelávanie, pohodlnosť, lajdáctvo nevyplácali.

Obsah ŠKSĎV by mal byť zameraný predovšetkým na udržanie a zvyšovanie pedagogickej spôsobilosti (kompetencie) pedagogických zamestnancov. Zahŕňa najmä inovácie v odbore, inovácie v pedagogike a príbuzných vedách, didaktike jednotlivých vyučovacích predmetov, efektívne postupy výchovy a vzdelávania mládeže, ako aj zásadné problémy nášho školstva. V školskom roku 2008/09 ide o zavedenie zákona o výchove a vzdelávaní, Štátnych vzdelávacích programov a tvorbu Školských vzdelávacích programov.

Pre prostriedky, metódy, organizačné formy, materiálne prostriedky ŠKSĎV by mala platiť táto zásada: *Najlepší spôsob ako sa učiť je niečo robiť, najhorší spôsob ako učiť druhých, je rozprávať. Najcennejšie sú tie poznatky, ktoré študujúci získa vlastnou prácou a vlastným úsilím. Poznatky získané v dôsledku počúvania lektora, odpisovania z tabule, či spätného projektora, napodobňovania práce lektora nepatria medzi takéto cenné poznatky.*

Účastníci vzdelávania by mali mať možnosť voľby organizačných foriem, metód a materiálnych prostriedkov svojho vzdelávania. Hlavnými znakmi práce vzdelávaných by mali byť: motivácia, iniciatíva, samostatnosť, aktivita, kritické postoje, spätná väzba, tvorivosť, zodpovednosť za výsledky.

- **Vnútrošný systém kontroly a hodnotenia zamestnancov školy** zabezpečuje harmonickú organizáciu celého výchovno-vzdelávacieho procesu a ďalších školských aktivít. Každá škola by mala navrhnúť svoj systém kontroly a hodnotenia zamestnancov školy. Existujú dva spôsoby hodnotenia: formatívne a sumatívne. Formatívne hodnotenie sa používa na zvýšenie kvality výchovy a vzdelávania. Sumatívne hodnotenie sa používa na rozhodovanie. Na hodnotenie pedagogických a odborných zamestnancov školy možno použiť tieto metódy:
  - Pozorovanie (hospitácie).
  - Rozhovor.
  - Výsledky žiakov, ktorých učiteľ vyučuje (prospech, žiacke súťaže, didaktické testy zadané naraz vo všetkých paralelných triedach, úspešnosť prijatia žiakov na vyšší stupeň školy a pod).
  - Hodnotenie výsledkov pedagogických zamestnancov v oblasti ďalšieho vzdelávania, tvorby učebných pomôcok, mimoškolskej činnosti a pod.
  - Hodnotenie pedagogických a odborných zamestnancov manažmentom školy.
  - Vzájomné hodnotenie učiteľov (čo si vyžaduje aj vzájomné hospitácie a „otvorené hodiny“)
  - Hodnotenie učiteľov žiakmi.
- **Dlhodobé projekty a medzinárodná spolupráca** – v tejto časti škola informuje o projektoch, ktoré uskutočňovala a uskutočňuje. Patria sem aj dlhodobé projekty v spolupráci s inými školami doma a v zahraničí, výmenné študijné pobyty, protidrogové programy, ekologické a sociálne programy, projekty v rámci EÚ, športové projekty, projekty IKT, stretnutia s významnými osobnosťami a pod. Tieto údaje by mali priblížiť žiakom, rodičom a verejnosti spôsoby a prístupy, akými sú odovzdávané alebo prijímané informácie o škole a žiakoch, mali by naznačovať doterajšie a plánované formy spolupráce v prospech skvalitnenia vzdelávania.
- **Spolupráca s rodičmi, sociálnymi partnermi a inými subjektmi** je mimoriadne významná nielen pre školu, ale hlavne pre verejnosť a dobré meno školy. V tejto časti opíšte formy spolupráce a kontaktov s rodičmi, zamestnávateľmi, občianskymi združeniami, zriaďovateľom, atď. (napr. rodičovská rada, deň otvorených dverí, kultúrne a športové podujatia, výstavy, krúžky, príležitostné oslavy, exkurzie, a pod.).

Profil absolventa

2 Profil absolventa

Profil absolventa plní dve podstatné a nezastupiteľné **funkcie**:

- je to všeobecný cieľ štúdia,
- je východiskom pre koncepciu a obsahom všetkých ďalších častí ŠkVP,
- má informačnú funkciu na vstupe vzdelávania (pre žiakov a rodičov pri voľbe vzdelávacieho programu) a výstupe vzdelávania (pre kontinuálne štúdium, príp. pre zamestnávateľov o dosiahnutej kvalifikácii v rámci daného povolania a pre žiakov o rozhodovaní sa o voľbe ich profesionálnej kariéry a celoživotného vzdelávania).

Pamätajte, že táto časť je vo vzdelávacom programe najdôležitejšia. V pracovných tímoch musí vládnuť protímovosť. Profil absolventa by sa mal stať priesečníkom názorov učiteľov, rodičov, príp. zamestnávateľov. Preto je nesmierne dôležité ho formulovať prakticky, jasne a výstižne.

Tvorba profilu absolventa musí zohľadňovať:

- špecifické požiadavky na konkrétne spôsobilosti formulované výkonovými štandardmi sú mimoriadne dôležité pre výkon konkrétnych činností žiaka v jeho ďalšom štúdiu, príp. profesii. Výkonové štandardy odpovedajú na otázku, čo má žiak vedieť (vedomosti), čo má žiak urobiť (zručnosti), aké postoje a hodnotovú orientáciu si vyžaduje jeho budúcnosť. Na základe výkonových štandardov môžeme spoľahlivo štruktúrovať profil absolventa z hľadiska jeho uplatnenia sa v osobnom živote, v spoločnosti, v štúdiu a príp. v konkrétnej profesii (odborné školy). Výkonové štandardy ako vzdelávacie výstupy sú základom pre formulovanie obsahu vzdelávania v učebných osnovách predmetov alebo moduloch a systéme hodnotenia,
- všeobecné požiadavky na všeobecné spôsobilosti vymedzujú oblasť všeobecného vzdelávania. Sú dané výkonovými štandardmi, ktoré určujú, aké vedomosti a teoretické zručnosti má žiak v priebehu štúdia získať a ako ich má preukázať pri ukončení vzdelávacieho programu. Dopĺňajú špecifické požiadavky v oblasti OVP. Všeobecné kompetencie sú integrálnou súčasťou odborných kompetencií a naopak, vzájomne sa s nimi prelínajú a dopĺňajú. Pri tvorbe obsahu vzdelávania musíme túto skutočnosť zobrať do úvahy, dôsledne uplatňovať medzipredmetové a aplikačné súvislosti v rámci komplexu odborných činností,
- klúčové požiadavky sú vymedzené kľúčovými kompetenciami absolventa, ktoré získava počas štúdia a rozvíja ich vždy na vyššom stupni vzdelávania. Majú nadpredmetový charakter a pri formulovaní obsahu vzdelávania sa využijú tak vo všeobecnom, ako aj odbornom vzdelávaní vrátane príp. praktickej prípravy. (Pre odborné vzdelávanie a prípravu sú kompetencie popísané výkonovými štandardmi a formulované v spolupráci so zamestnávateľmi, ktorí pri tvorbe ŠkVP v danom študijnom/učebnom odbore aktívne spolupracujú s učiteľmi.)

Profil absolventa obsahuje tieto **údaje**:

- a) charakteristika absolventa ŠkVP v danom odbore štúdia,
- b) kompetencie absolventa.

Charakteristika absolventa

Charakteristika absolventa

V tejto časti škola konkretizuje, akými kvalitami bude disponovať absolvent jej ŠkVP. Pri opise vychádzajte z charakteristiky štúdia, z cieľa a poslania výchovy a vzdelávania, z toho, čo môžete svojim žiakom ponúknuť, aké vedomosti, zručnosti a kompetencie (postoje, vlastnosti, hodnotová orientácia) môžu žiaci získať v priebehu svojho štúdia. Charakteristika musí byť starostlivo opísaná aj vo vzťahu k uplatneniu absolventov v ďalšom štúdiu

príp. v praxi, mimoškolským aktivitám, spôsobu ukončovania štúdia a potvrdzovania jeho dosiahnutého vzdelania a kvalifikácie. Stručne opíšete aj možnosti a podmienky vzdelávania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

Kompetencie absolventa

Kompetencie absolventa

Kompetencia je preukázaná schopnosť využívať vedomosti, zručnosti, postoje, hodnotovú orientáciu a iné spôsobilosti na predvedenie a vykonávanie funkcií podľa daných štandardov v práci, pri štúdiu v osobnom a odbornom rozvoji jednotlivca a pri jeho aktívnom zapojení sa do spoločnosti, v budúcom uplatnení sa v pracovnom a mimopracovnom živote a pre jeho ďalšie vzdelávanie.

Vymedzujete systém vedomostí, zručností, schopností, postojov a hodnotovej orientácie, ktoré má mať absolvent v čase ukončenia štúdia a zaradenia do pracovného procesu. Vyjadrujete ich vo výkonoch žiakov ako kompetencie. V oblasti budeme uplatňovať tieto kategórie kompetencií:

- Kľúčové kompetencie chápeme ako významnú a dôležitú kategóriu všeobecne integrujúcich, použiteľných a prenosných súborov vedomostí, zručností, postojov, hodnotovej orientácie a ďalších charakteristík osobnosti, ktoré každý človek potrebuje k svojmu osobnému naplneniu a rozvoju, aktívnemu občianstvu, sociálnemu začleneniu, k tomu, aby mohol primerane konať v rôznych pracovných a životných situáciách na takej úrovni, aby si ich mohol ďalej rozvíjať, zachovávať a aktualizovať v rámci celoživotného vzdelávania.
- Všeobecné kompetencie sú základné kognitívne (poznávacie) kompetencie, ktoré sa vyžadujú pre príbuzné skupiny povolání (napr. matematika, čítanie, písanie, riešenie problémov, sociálne, komunikatívne a interpersonálne kompetencie).
- Odborné kompetencie sú kompetencie vyšpecifikované z profilov (štandardov) pracovných činností, tradičných a nových povolání. Sú to sociálne a komunikatívne kompetencie, strategické schopnosti pri kompetenciách založených na riešení problému pri zabezpečovaní úloh, organizačné kompetencie, iniciatívnosť a aktivnosť.

Kompetencie sa musia formulovať tak, aby sa jasne opísali všetky požiadavky na vedomosti, zručnosti a postoje, psychické vlastnosti a fyzické schopnosti, postoje a hodnotová orientácia absolventa vzdelávacieho programu v oblasti všeobecného a odborného vzdelávania, ako aj pre oblasť kľúčových kompetencií. Každá kompetencia je rozpracovaná prostredníctvom výkonových štandardov.

Výkonový štandard je základné kritérium úrovne zvládnutia vedomostí, zručností a schopností. Vymedzuje úroveň významných vedomostí, zručností a kompetencií, ktoré má žiak podľa očakávania preukázať po ukončení vzdelávania. Musí odpovedať na otázku „Čo má žiak vedieť (kognitívna oblasť), čomu musí porozumieť (kognitívna a afektívna oblasť), čo má urobiť (afektívna a psychomotorická oblasť)“, aby splnil úlohu a preukázal svoj výkon. Je zároveň vstupným (cieľová požiadavka) a výstupným (vzdelávací výstup) štandardom.

Výkonový štandard **spĺňa tieto požiadavky**. Je:

- konzistentný voči cieľom vyučovacieho procesu,
- primeraný schopnostiam žiaka,
- jednoznačný vo svojej formulácii,
- kontrolovateľný a merateľný,
- produktom výučby (nepopisuje proces výučby),
- v súlade s úrovňou taxonómie.

Princíp tvorby výkonových štandardov

Princíp tvorby výkonových štandardov

Výkonové štandardy by mali byť, pokiaľ je možné, opísané jasne a zoradené v logickom poradí. Preto pri ich stanovení identifikujeme:

- ako prvú **kognitívnu oblasť** (vedomosti, intelektuálne zručnosti – uplatnenie logického, kreatívneho alebo intuitívneho myslenia, poznávacie schopnosti). Vedomosti zahŕňajú teóriu, princípy, pravidlá, obsah, atď., aby sa podporil kompetentný výkon úlohy alebo činnosti,
- ako druhú **psychomotorickú oblasť** (zručnosti, návyky). V kontexte programu berieme do úvahy praktické zručnosti a návyky (manuálna zručnosť, šikovnosť, pohotovosť a používanie metód, materiálov, prostriedkov, nástrojov a prístrojov),
- ako tretiu **afektívnu oblasť** (postoje, city, hodnotová orientácia, sociálno-komunikatívne zručnosti a iné vlastnosti). Osvojenie si postojov je pre prípravu na povolanie nesmierne dôležité, pretože vytvára pevné interpersonálne interakcie. Každé povolanie má, istým spôsobom, svoje hlavné postoje a dimenzie. V rámci plnenia úloh alebo činností sa prenášajú a odovzdávajú skúsenosti, informácie a poznatky, čím sa formujú aj osobnostné a medziľudské postoje. Napr. schopnosť, ktorá pozitívne alebo negatívne ovplyvňuje členov tímu je významnou a v súčasnosti nevyhnutnou životnou zručnosťou na každom pracovisku.

Posledná identifikácia **opatrení a predpisov na bezpečnosť, hygienu, ochranu zdravia, životného prostredia, atď.** je tiež zásadným prvkom pri preukazovaní výkonu. Avšak nie v každej úlohe alebo činnosti sú takéto opatrenia nutné. Sú aj úlohy a činnosti, pre ktoré sa nepožaduje identifikovať takéto opatrenia.

Na stanovenie výkonových štandardov v súlade s požiadavkami, ktoré musí výkonový štandard spĺňať, snažte sa uplatňovať nasledujúce **usmernenia**:

- Každé stanovenie sa začína **aktívnym slovesom v neurčitku**.
- **V jednom stanovení** by sa malo uplatňovať iba **jedno sloveso** (nie je to striktné pravidlo). Ak chcete použiť viac sloves, aplikujte radšej jeho synonymum (2 alebo viac sloves s rôznym významom a na rôznych výkonových úrovniach, indikujú 2 alebo viac výkonov).
- Aktívne sloveso musí byť **merateľné a pozorovateľné**.
- Výkonový štandard predstavuje **produkt a činnosť**, nie proces.
- Stanovenie výkonových štandardov musí byť primerane **jednoduché, konzistentné, jasne formulované, stručné, jednoznačné a zrozumiteľné**.
- Výkonové štandardy musia byť **usporiadané podľa úrovne výkonu** – od jednoduchého po najnáročnejšie.
- Výkonové štandardy musia odpovedať na otázku: **Čo** potrebuje žiak vedieť, **čomu** potrebuje porozumieť alebo **ako** má preukázať svoj **výkon**, aby splnil stanovený vzdelávací výstup.

Sloveso na začiatku stanovenia výkonového štandardu musí svojou náročnosťou zodpovedať stupňu vzdelania a v neposlednej miere schopnostiam žiaka. Keďže každé sloveso musí byť merateľné a pozorovateľné, musíte sa vyvarovať používaniu takých sloves, ktoré sa merať nedajú, napr. posudzovať, porozumieť, chápať, vedieť, rozumieť, osvojiť si, poznať, naučiť sa, uvažovať o, premýšľať, atď. Na určenie primeraného slovesa môžeme použiť rôzne taxonómie. Pripomíname však, že každá didaktika vyučovacích predmetov si vytvára vlastný súbor aktívnych sloves. Prehľad taxonómií nájdete v **Prílohe 1**.

Zapamätajte si. Najprv stanovujeme výkonové štandardy a až potom budeme k nim prirad'ovať zodpovedajúce učivo.

Stanovenie výkonových štandardov napomáha teda nášmu zámeru, **čo** by mal žiak vedieť (výkon), **akú** zručnosť by mal preukázať (výkon), **ako** by to mal vedieť a ako by to mal preukázať (norma a kvalita výkonu), **kde** by mal preukázať svoj výkon (podmienky výkonu), **aké** by mali byť učebné zdroje (podmienky výkonu), za **akých** podmienok má svoj výkon predviesť (podmienky výkonu), podľa **čoho** a **ako** sa bude kontrolovať, hodnotiť a merať jeho výkon (metódy, prostriedky a kritériá hodnotenia) a **čo** by sa mal naučiť (obsah vzdelávania – učebné osnovy)?.

Pri formulovaní výkonových štandardov **postupujte** nasledovne:

Kroky	Kompetencie Kompetenčná oblasť	Postup
1.	Odborné kompetencie Kognitívna oblasť	Pozorne si preštudujte kompetencie stanovené v ŠVP.
2.		Vyberte zo ŠVP tie výkonové štandardy, ktoré sa priamo vzťahujú na vami vybrané štúdia (a jeho odborné zameranie). Preskúmajte správnosť ich stanovenia podľa vyššie uvedených smerníc (v prípade určitých anomálií, urobte potrebné úpravy). Vybrané výkonové štandardy musia byť súčasťou vášho ŠkVP.
3.		Preskúmajte výkonové štandardy vo svojom vzdelávacom programe. Dopĺňte príp. ďalšie výkonové štandardy. Vychádzajte z otázky: „ čo by mal žiak ešte vedieť (výkon)?, aké intelektuálne zručnosti by mal ešte preukázať (výkon)?“. Pri ich stanovovaní môžete využiť aj súčasne platnú pedagogickú dokumentáciu, ktorá bola inovovaná v spolupráci s ŠPÚ alebo ŠIOV.
4.		Opätovne preskúmajte celý súbor kompetencií. Položte si nasledujúce otázky: „Sú výkonové štandardy stanovené podľa usmernení?“ Môžeme tento

		výkon hodnotiť, pozorovať a zmerať? Použili sme správne sloveso?“. Urobte nevyhnutné úpravy.
5.		Preskúmajte pozorne výkonové štandardy. Overte si, či niektoré výkony nie sú identické alebo podobné. Ak je tomu tak, buď ich preformulujte alebo vzájomne skombinujte.
6.		Usporiadajte výkonové štandardy podľa náročnosti ich výkonov od najjednoduchších po najzložitejšie.
7.	Psychomotorická oblasť	Postupujte podľa krokov 2 – 6 s tým rozdielom, že si položíte otázku: „ Aké praktické zručnosti a návyky by mal žiak preukázať? “.
8.	Afektívna oblasť	Postupujte podľa krokov 2 – 6 s tým rozdielom, že si položíte otázku: „ Aké postoje, vlastnosti, sociálno-komunikatívne zručnosti a pod. by mal žiak preukázať? “.
9.	Všeobecné kompetencie	Riadť sa podľa krokov 2 – 6.
	Kognitívna oblasť	
	Psychomotorická oblasť	
	Afektívna oblasť	
10.	Kľúčové kompetencie	Majte na pamäti, že v programe je uplatňovaná nadpredmetová koncepcia kľúčových kompetencií, ich rozvoj je previazaný s obsahom vzdelávania vyučovacích predmetov alebo modulov, kľúčové kompetencie sú základom pre formulovanie všeobecných a špecifických cieľov vzdelávania, pre ďalšie získavanie vedomostí, rozvoj zručností, zlepšujú výkon žiaka, zdokonaľujú jeho osobnostný a profesionálny rast. Pamätajte, že kľúčové kompetencie zdôrazňujú požiadavky na zmeny štýlu výučby a učenia, sú činnostne zamerané a vyžadujú modernizáciu vzdelávacích metód a foriem práce ako aj celkového výchovného pôsobenia školy. Pomáhajú teda pri špecifikácii postupov, metód a foriem práce a pod. Vy musíte určiť, ktorá kľúčová kompetencia je dôležitá a mali by ste ju ďalej rozvíjať.
	Kognitívna oblasť	
	Psychomotorická oblasť	
	Afektívna oblasť	
11.		Ak je to potrebné, doplňte do jednotlivých kategórií kompetencií ďalšie výkonové štandardy podľa ich významu k danému odboru štúdia (a jeho odbornému zameraniu).
12.		Pokračujte v krokoch 6 – 8.

Odporúčame pri formulovaní kompetencií (najmä odborných a všeobecných) súbežne určovať aj výchovno-vzdelávacie stratégie (postupy, formy a metódy práce), metódy a prostriedky hodnotenia a kritériá hodnotenia. Nemali by ste zabúdať na učebné zdroje (učebnice, učebný materiál, didaktickú techniku, materiálne výučbové prostriedky) a podmienky vzdelávania (napr. učebne, laboratória, dielne a pod.). Uľahčí vám to prácu pri tvorbe ďalších častí vášho vzdelávacieho programu a formulovaní vzdelávacích výstupov v učebných osnovách vyučovacích predmetov a záverečnom (sumatívnom) hodnotení (záverečné, maturitné a absolventské skúšky).

Charakteristika školského vzdelávacieho programu

3 Charakteristika školského vzdelávacieho programu

Charakteristika školského vzdelávacieho programu poskytuje tieto **základné informácie**:

1. popis školského vzdelávacieho programu (koncepcia, charakter obsahu),
2. základné údaje o štúdiu,
3. organizácia výučby (metódy, formy a prístupy uplatňované pri vyučovaní),
4. zdravotné požiadavky na žiaka,
5. požiadavky na bezpečnosť a hygienu pri práci.

Opis školského vzdelávacieho programu

Opis školského vzdelávacieho programu

Obsahuje cieľ a zámer vzdelávania, charakter pedagogickej koncepcie, ktorú si škola vypracovala a obhájila, opis štruktúry obsahu výučby, ktorá sa odvodzuje od vzdelávacích oblastí ŠVP a premieta sa do konkrétnych učebných osnov alebo modulov vyučovacích predmetov, metodických prístupov a postupov uplatňovaných pri vyučovaní a hodnotení, spôsobu rozvoja kľúčových kompetencií prostredníctvom výchovných a vzdelávacích stratégií, začleňovania účelového učiva a ďalších informácií do vzdelávacieho procesu z hľadiska realizácie a splnenia vytýčených cieľov a zámerov. Informácie obsiahnuté v charakteristike vzdelávacieho programu sú dôležité hlavne pre tých, ktorí sa aktívne podieľajú na uskutočňovaní programu (žiaci, učitelia), ale aj pre nadriadené orgány, verejnosť a budúcich záujemcov o vzdelávanie. Popis vzdelávacieho programu opisuje celkové poňatie vzdelávania v danom študijnom/učebnom odbore a charakterizuje najmä spôsob a kritériá hodnotenia žiakov. Charakteristika ŠKVP tiež uvádza aj skutočnosť, či daný vzdelávací program je vhodný pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Opisuje podmienky, požiadavky a predpoklady na ich výučbu. Zároveň navrhuje formu štúdia pre mimoriadne talentovaných žiakov.

Základné údaje o štúdiu

Základné údaje o štúdiu

V tejto časti uvádzate všetky nevyhnutné informácie o štúdiu. Osvedčenou formou je tabuľkový prehľad:

Kód a názov študijného/učebného odboru

Dĺžka štúdia:	
Forma štúdia:	
Nevyhnutné vstupné požiadavky na štúdium:	Podmienky prijatia na štúdium ustanovuje vykonávací predpis o prijímacom konaní na stredné školy.
Spôsob ukončenia štúdia:	
Doklad o dosiahnutom vzdelaní:	
Poskytnutý stupeň vzdelania¹):	
Možnosti ďalšieho štúdia, príp. pracovného uplatnenia absolventa:	
Nadväzná odborná príprava (ďalšie vzdelávanie):	

Organizácia výučby

4 Organizácia vyučovania

Ide o opis organizácie vzdelávania v rámci teoretického a príp. praktického vzdelávania vzhľadom k forme vzdelávania a podmienkam školy. Obsahuje harmonogram štúdia (organizácia školského roka), druhov štúdia, zamerania štúdia, prijímania žiakov na štúdium, prerušenia štúdia, vylúčenia žiakov zo štúdia, prestup žiakov na iný typ štúdia, spôsob ukončovania štúdia, popis rôznych foriem vyučovania (integrované, skupinové, programové, individuálne, vyučovacie bloky, projekčné etapy, vyučovanie v rôznom prostredí, organizácia konzultácií v iných formách vzdelávania ako je denná, exkurzie, športové aktivity, účelové kurzy, rôzne výchovné aktivity súvisiace so vzdelávaním). Jasne a stručne opíšete zabezpečenie a uskutočňovanie príp. praktickej prípravy (prax, odborný výcvik). Uvádzate aj metódy, formy a prístupy uplatňované pri teoretickom vyučovaní a praktickej príprave (napr. individuálna, skupinová, frontálna alebo diferencovaná forma učebného procesu, môžete využiť metódy slovné - prednášky, vysvetľovanie, popis, rozprávanie, dialogické – rozhovor, beseda, prácu s knihou, názorné metódy – demonštrácia, pozorovanie, exkurzia, praktické metódy - laboratórne cvičenia, písomné práce, projekčná činnosť, prípadové štúdie, ročníkové práce, praktické práce, problémový výklad, didaktické hry a pod.). V tejto časti môžete uviesť aj spôsob delenia tried, zlučovanie žiakov z rôznych ročníkov a pod. podľa platnej legislatívy.

¹ Podľa platnej legislatívy SR a klasifikácie ISCED

Zdravotné požiadavky na žiaka

Zdravotné požiadavky na žiaka

Tieto požiadavky sa rozpracujú v nadväznosti na ŠVP a daný stupeň vzdelávania, ktorý ste konkretizovali vo svojom ŠkVP. Táto problematika veľmi úzko súvisí hlavne s praktickou prípravou a zdravotnými obmedzeniami v súvislosti s výkonom predpísaných vzdelávacích aktivít (oslobodenie od telesnej výchovy...a pod.). Nie je potrebné uvádzať zoznamy všetkých právnych predpisov a ich citácie, je dôležité zamerať sa na najčastejšie ochorenia a zdravotné znevýhodnenia, ktoré bránia výkonu alebo obmedzujú žiaka vo vzdelávaní.

Požiadavky na bezpečnosť a hygienu pri práci

Požiadavky na bezpečnosť a hygienu pri práci

V nadväznosti na ŠVP stručne popíšete, akým spôsobom bude škola zabezpečovať bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci vrátane požiarnej prevencie žiakov v teoretickom a praktickom vyučovaní v reálnych podmienkach, pri školských aktivitách a aktivitách mimo vyučovania. Uvediete, akým spôsobom budete viesť žiakov k dodržiavaniu všetkých bezpečnostných opatrení, požiarnej prevencie, prevencie proti drogovej závislosti, šikane, trestnej činnosti mladistvých a pod. Nie je potrebné uvádzať zoznamy všetkých právnych predpisov a ich citácie.

Učebný plán školského vzdelávacieho programu

Učebný plán školského vzdelávacieho programu

Učebný plán ŠkVP musí povinne vychádzať z učebného plánu ŠVP, názvy vyučovacích predmetov alebo modulov musí škola odvodzovať od vzdelávacích oblastí vymedzených v ŠVP, pokiaľ nie sú nevymedzené v rámcovom učebnom pláne.

Vstupujete do jednej z najdôležitejších etáp tvorby ŠkVP. Ujasnite si a prediskutujte niektoré problémy, napr. obsahovú a teoreticko-praktickú integráciu, medzipredmetové vzťahy a pod.

Rámcové učebné plány (ďalej len „RUP“) sú súčasťou Štátnych vzdelávacích programov, obsahujú vzdelávacie oblasti a zoznam povinných vyučovacích predmetov vo všeobecnom vzdelávaní s vymedzením minimálneho počtu vyučovacích hodín v rámci celého vzdelávacieho programu alebo jeho ucelenej časti. Určujú tiež celkový počet hodín za štúdium a počet hodín, ktoré môže škola použiť na svoje vlastné zameranie v rámci tvorby školského vzdelávacieho programu – voliteľné hodiny. Rámcové učebné plány sú záväzné pre vypracovanie učebných plánov príslušných školských vzdelávacích programov.

Učebné plány sú súčasťou školských vzdelávacích programov a rozpracúvajú rámcové učebné plány Štátneho vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov s určením celkového týždenného počtu vyučovacích hodín pre príslušný ročník Školského vzdelávacieho programu. Musia byť koncipované tak, aby bola zachovaná postupnosť a nadväznosť obsahu vzdelávania vo vyučovacích predmetoch.

Učebný plán (ďalej len „UP“) je teda časovým rozpisom jednotlivých zložiek vzdelávania. Vypracuje sa pre všetky formy vzdelávania (denná, večerná, diaľková, kombinovaná, dištančné vzdelávanie vrátane individuálneho učebného plánu pre jednotlivca alebo danú skupinu žiakov), vrátane vzdelávania žiakov s jazykom národnostných menšín. Je to tabuľkový rozpočet všetkých vyučovacích predmetov alebo modulov s ich týždenným počtom hodín podľa ročníkov. Obsahuje aj celkový počet vyučovacích hodín (za štúdium, týždeň, ročník), popis ďalších vzdelávacích aktivít školy, ktoré sú záväznou súčasťou vzdelávania (kurzy, účelové učivo, praktickú prípravu, záverečné skúšky a pod.).

Súčasťou učebného plánu je aj rozpis týždňov v školskom roku a poznámky, v ktorých škola objasňuje obsahové a organizačné aspekty učebného plánu a výučby.

Učebný plán:

- vychádza z učebného plánu Štátneho vzdelávacieho programu,
- vymedzuje súbor vyučovacích predmetov alebo modulov pre všeobecné a odborné vzdelávanie, ich hodinovú dotáciu, ako aj usporiadanie všetkých vzdelávacích aktivít školy,
- stanovuje záväznosť vyučovacích predmetov alebo modulov a ich rozčlenenie na povinné, voliteľné, povinne voliteľné, nepovinné a účelové kurzy,
- stanovuje časovú dotáciu na prax/odborný výcvik,
- rozpisuje usporiadanie vyučovacích týždňov v školskom roku.

Učebný plán má tieto časti:

1. Identifikačná časť uvádza:

- Názov a adresa školy.
- Názov školského vzdelávacieho programu.
- Kód a názov štátneho vzdelávacieho programu.
- Kód a názov študijného/učebného odboru ŠkVP.
- Stupeň vzdelania.
- Dĺžka štúdia.
- Forma štúdia.
- Ďalšie informácie, napr. škola s vyučovacím jazykom národnostných menšín, súkromná škola, cirkevná škola a pod.

2. Tabuľka uvádza:

- záväznosť vyučovacích predmetov, ktorá je vyjadrená ich rozdelením na povinné, voliteľné, povinne voliteľné a nepovinné v odbornom vzdelávaní. Voliteľné predmety sa môžu integrovať do blokov, ktorými sa vyjadruje ich vzťah k odbornému zameraniu alebo inej profilácii žiakov,
- zoznam vyučovacích predmetov pre všeobecné vzdelávanie, odborné vzdelávanie a účelové kurzy/účelové učivo,
- (v odborných školách predmety praktickej prípravy, ktoré majú stanovený pevný počet vyučovacích hodín a ich výučba sa koná pravidelne. Zaraďujeme ich do kategórie povinných vyučovacích predmetov. Praktické vyučovanie formou odbornej alebo umeleckej praxe, ktoré sa realizuje v rozsahu niekoľkých týždňov (súvislá odborná/umelecká prax) sa uvedie v Prehľade rozpisu týždňov)
- počet týždenných vyučovacích hodín všeobecného vzdelávania, vrátane počtu voliteľných predmetov,
- počet týždenných vyučovacích hodín v jednotlivých predmetoch podľa ročníkov,
- počet týždenných vyučovacích hodín v ročníku,
- celkový počet vyučovacích hodín podľa ročníkov,
- celkový počet vyučovacích hodín za všetky ročníky,
- počet konzultačných hodín napr. v inej forme štúdia.

V UP sa môžu predmety profilovej časti maturitnej/záverečnej/absolventskej skúšky označiť napr. značkou * s vysvetlením v poznámkach, podobne predmety voliteľnej spoločnej časti maturitnej skúšky napr. značkou ** s vysvetlením v poznámkach v zmysle platnej legislatívy. Označovanie predmetov je v plnej kompetencii škôl.

3. Poznámky k UP

Vychádzajú z poznámok rámcového učebného plánu. Poznámky v RUP týkajúce sa minimálneho počtu týždenných vyučovacích hodín vo vzdelávacích oblastiach všeobecného vzdelania sú pre tvorbu ŠkVP záväzné. Ak škola usúdi, že poznámka v RUP má svoje opodstatnenie aj v UP, môže ju prevziať buď v úplnom znení alebo si ju môže prispôsobiť podľa svojich podmienok a požiadaviek. Poznámky formulujete v takých prípadoch, keď na základe špecifických podmienok a potrieb organizácie výučby považujete za nevyhnutné uviesť doplňujúce informácie, aby ste organizáciu výučby a UP dali do súladu. V poznámkach môžete uviesť aj špecifiká účelových kurzov/účelového učiva, smernice, pravidiel a podmienky ich uskutočňovania a pod. Poznámky o percentuálnej úprave UP a obsahu učebných osnov vyučovacích predmetov nemusíte uvádzať, nakoľko ŠkVP môžete operatívne inovovať podľa potreby.

4. Prehľad využitia týždňov v školskom roku

Je významnou súčasťou UP. Prehľad je uvádzaný v tabuľkovej forme. Popisuje v týždňoch/dňoch jednotlivé aktivity v priebehu školského roka – športové, výcvikové, účelové a iné kurzy, odbornú/umeleckú prax, projekčné dni, záverečné/maturitné skúšky, časovú rezervu (na opakovanie učiva, exkurzie, výchovno-vzdelávacie akcie, prípravu na maturitné/záverečné skúšky a pod.) a ďalšie aktivity, ktoré sú súčasťou vzdelávania. Dĺžka školského roka je 40 týždňov (neuvádzajú sa prázdniny, hoci tiež patria do školského roka), v poslednom ročníku štúdia 37 týždňov.

5. Voliteľné hodiny

Slúžia k rozšíreniu počtu hodín vyučovacích predmetov vzdelávania, k rozpracovaniu konkrétneho zamerania, k zohľadneniu potrieb školy, regiónu, žiakov alebo zamestnávateľov. O ich využití rozhoduje vedenie školy na základe vlastnej koncepcie výchovy a vzdelávania. Voliteľné hodiny zohľadňujú záujmy žiakov, rodičov a potreby regiónu, ako aj personálne a priestorové podmienky školy. Voliteľné hodiny posilňujú profil žiakov, umožňujú dôkladnejšiu prípravu na maturitné skúšky a prijímacie konanie na ďalšie štúdium. Ďalej umožňujú efektívne využitie medzipredmetových vzťahov na vyššej úrovni. Možno ich využiť na posilnenie počtu hodín základného učiva (povinných predmetov) alebo na zaradenie ďalšieho rozširujúceho učiva (voliteľných predmetov) v učebnom pláne. Názornosť rozpracovania disponibilných hodín zo ŠVP do ŠKVP ukazuje **Príloha 1**.

Pri spracovaní UP **dodržujte tieto zásady**:

- Zaradené vyučovacie predmety a vzdelávacie aktivity musia obsahovo pokrývať všetky vzdelávacie oblasti a obsahové štandardy vymedzené v ŠVP. Minimálne časové dotácie stanovené v ŠVP sú záväzné, v ŠKVP môžu byť zvýšené posilnením počtu hodín vyučovacích predmetov z kapacity voliteľných hodín. Súlad medzi ŠVP a ŠKVP preukázate v samostatnom prehľade. V **Prílohe 1** je uvedený príklad súladu medzi ŠKVP a ŠVP. V tabuľke je preukázané, ako sú vzdelávacie oblasti a obsahové štandardy rozpracované do jednotlivých vyučovacích predmetov a ďalších vzdelávacích aktivít, či sú dodržané minimálne počty vyučovacích hodín stanovené v ŠVP a ako sme rozdelili voliteľné hodiny. Tento prehľad má kontrolnú funkciu hlavne pre zamestnancov Štátnej školskej inšpekcie. Túto časť odporúčame vypracovať ešte pred vlastným spracovaním UP.
- Názvy vyučovacích predmetov všeobecného vzdelávania uvedené v ŠVP sú záväzné.
- Názvy vyučovacích predmetov v odbornom vzdelávaní môžu byť aj iné, ako v súčasne platnej pedagogickej dokumentácii (napr. súčasné predmety sa môžu integrovať alebo dezintegrovať na nevyhnutý počet nových predmetov).
- Názvy predmetov alebo modulov by mali byť výstižné z hľadiska ich obsahu, krátke, zrozumiteľné a celistvé (nie skratky). Nemali by byť totožné s názvom vzdelávacej oblasti alebo obsahovým štandardom (oblasti a štandardy sú koncipované širšie, môžu determinovať aj viac predmetov).
- Pri zaraďovaní predmetov do ročníkov musíte zvážiť náročnosť a relevantnosť ich obsahu a požadovaných vzdelávacích výstupov vzhľadom ku schopnostiam žiakov (či nie je predmet pre žiakov v danom ročníku veľmi náročný) s didaktickou a obsahovou nadväznosťou na iné predmety (či učivo v danom predmete nadväzuje na učivo nižšieho ročníka).
- Výber a zaraďovanie predmetov zo vzdelávacej oblasti „Človek a príroda“ ŠVP do učebných plánov ŠKVP je v kompetencii školy a mali by zabezpečovať súlad, nadväznosť a integritu s predmetmi odborného vzdelávania a praktickej prípravy. Riaditeľ školy rozhodne, ktoré predmety sa budú vyučovať v jednotlivých ročníkoch tak, aby učivo týchto predmetov dopĺňalo učivo iných predmetoch.
- V študijných odboroch môžeme v oblasti jazykového vzdelávania zaradiť vyučovacie predmety konverzácia v cudzom jazyku, odborný cudzí jazyk (podľa orientácie zamerania napr. Business English, Gastronomy English, Gardening English a pod.) ako voliteľný alebo nepovinný vyučovací predmet podľa záujmu žiakov. Dôvody sú viac-menej organizačného charakteru ako vecného, nakoľko základná výučba, konverzácia, používanie a orientácia v odbornej terminológii by mali byť prepojené.
- Vyučovacie predmety, ktoré sú z hľadiska odbornosti alebo ukončovania štúdia významné, je efektívnejšie a funkčnejšie zaraďovať do všetkých (alebo vyšších) ročníkov.
- Voliteľné vyučovacie predmety, najmä špecializačné, zaraďujeme skôr do vyšších ročníkov, kde sa žiak rozhoduje o svojej ďalšej odbornej alebo vzdelávacej ceste. Ponuka voliteľných predmetov by mala byť čo najširšia, aby bola pre žiakov zaujímavá a inšpiratívna.
- Vyučovacie predmety v UP zaraďujeme systematicky a prehľadne.

Najčastejšie **nedostatky**, ktoré sa **pri tvorbe UP** objavujú sú (mohli by sa vyskytnúť!):

- Chýbajúci počet hodín podľa ročníkov a za celé štúdium.
- Chyby v súčtoch vyučovacích hodín.
- Z prehľadu nie je jasné, aký je celkový podiel voliteľných a nepovinných predmetov (celkový počet týždenných vyučovacích hodín).
- Dlhé názvy predmetov.
- Podobné názvy predmetov.
- Predmety uvedené v skratkách.
- Názvy predmetov nezodpovedajú obsahu vzdelávacej oblasti alebo obsahovému štandardu.

- Nesprávne kalkulované voliteľné hodiny v závislosti na podstate a závažnosti obsahu výučby.
- Veľmi rozsiahle spektrum voliteľných a nepovinných predmetov, ktoré nie sú predmetom záujmu a potrieb žiakov.
- Mimoriadna náročnosť predmetovej skladby vzdelávania, ktorá by viedla k neúmernému preťažovaniu žiakov z hľadiska vecného a časového.
- Zlá nadväznosť predmetov z hľadiska času (polrok, rok) a obsahu učiva.
- Chýba zaradenie praktickej prípravy.
- Vyučovacie predmety sú zaraďované náhodne a neprehľadne.

Zapamätajte si. Hodiny pridelené pre jednotlivé predmety Štátneho vzdelávacieho programu sú pre školy záväzné. Vo vzdelávacích oblastiach odborného vzdelávania je záväzný iba minimálny počet týždenných vyučovacích hodín pre praktickú prípravu v učebných odboroch. V ďalších vzdelávacích oblastiach s minimálnym a celkovým počtom týždenných vyučovacích hodín si školy môžu usporiadať vzdelávacie predmety tak, aby dodržali zásady tvorby UP v ŠkVP.

Učebné osnovy školského vzdelávacieho programu

5 Učebné osnovy školského vzdelávacieho programu

Učebné osnovy sú súčasťou školských vzdelávacích programov. Vymedzujú výchovno-vzdelávacie ciele, obsah a rozsah vyučovania jednotlivých vyučovacích predmetov podľa učebného plánu v jednotlivých postupových ročníkoch. Určujú sa pre každý predmet osobitne. Plnia funkciu programovú, orientačnú a normatívnu.

Jednotlivé druhy a typy škôl vypracujú učebné osnovy najmenej v rozsahu ustanovenom vzdelávacím štandardom príslušného štátneho vzdelávacieho programu.

Učebné osnovy ako pedagogický dokument vymedzujú didaktickú koncepciu obsahu vzdelávania v jednotlivých vyučovacích predmetoch alebo kurzoch. Učebné osnovy vyučovacieho predmetu sa odvodzujú od profilu absolventa ŠkVP a obsahových štandardov vzdelávacích oblastí vzdelávania Štátneho vzdelávacieho programu (každá vzdelávacia oblasť je popísaná výkonovými a obsahovými štandardmi).

Učebné osnovy v ŠkVP:

- sa vypracujú pre všetky vyučovacie predmety uvedené v UP podrobne pre prvé ročníky (a 5. roč. ZŠ) pre ostatné ročníky rámcovo,
- musia byť vypracované tak, aby podľa nich mohli učiť všetci učitelia daného vyučovacieho predmetu (nestačí iba uvádzať tematické celky, témy a podtémy vrátane časových dotácií),
- majú mať jednotný formát spracovania,
- musia svojím názvom a počtom hodín zodpovedať UP,
- so spoločným všeobecným základom sa môžu použiť aj pre viac rôznych ŠkVP (približne rovnaký počet hodín).

Učebné osnovy vyučovacieho predmetu **majú tieto časti:**

- Záhlavie – názov predmetu, časový rozsah výučby, názov ŠVP, názov ŠkVP, kód a názov odboru štúdia, ročník v ktorom sa vyučuje, stupeň vzdelania, forma štúdia, vyučovací jazyk.
- Charakteristiku vyučovacieho predmetu.
- Ciele vyučovacieho predmetu.
- Výchovné a vzdelávacie stratégie.
- Stratégiu vyučovania
- Učebné zdroje
- Obsah vzdelávania (učivo).

Odporúčame si hneď na začiatku vytvoriť jednotnú formálnu úpravu a šablónu, do ktorej budete vpisovať obsah vzdelávania.

Názov vyučovacieho predmetu

Názov vyučovacieho predmetu by mal zohľadňovať podstatu obsahového štandardu a svoju príslušnosť k danému odboru štúdia. Musí byť krátky, výstižný a zrozumiteľný.

V prípade integrovaného predmetu záleží na tom, ktorý začlenený predmet bude dominantnejší vzhľadom k svojmu obsahu (ak z jedného predmetu začleníme do druhého iba malú časť alebo tému, názov integrovaného predmetu bude odvodený od názvu predmetu s prevažujúcim obsahom výučby). Ak budeme integrovať viac predmetov, názov nového predmetu by mal vystihovať všetky obsahy v ňom začlenené.

Charakteristika vyučovacieho predmetu

V tejto časti stručne opíšete, z ktorých hlavných častí sa skladá učivo vyučovacieho predmetu, prečo ste ho do výučby zaradili, ako učivo časovo nadväzuje na UP, z ktorých hlavných (profilových) tematických častí sa skladá, aké vzájomné vzťahy a súvislosti existujú medzi vyučovacím predmetom a ďalšími vyučovacími predmetmi alebo tematickými celkami (alebo témami) vyučovacích predmetov – medzi predmetové vzťahy, ich ideové, etické a estetické pôsobenie na osobnosť žiaka, aké formy organizácie vyučovania budú v predmete uprednostňované a s akou časovou dotáciou (podľa UP), za akých podmienok a kde sa výučba predmetu realizuje napr. v teréne (ak tieto informácie a usmernenia nie sú súčasťou poznámok UP alebo právnych predpisov), či sa trieda delí na skupiny alebo dochádza k spojeniu niekoľkých tried (aj z rôznych ročníkov) napr. v účelových kurzoch, seminároch, besedách a pod.

V prípade integrovaných predmetov uvádzame, z ktorých odborov štúdia (vzdelávacích oblastí ŠVP) alebo ich častí je daný predmet vytvorený.

Ciele vyučovacieho predmetu

Ciele vyučovacieho predmetu

Táto časť je jadrom učebných osnov, nakoľko z cieľov vyučovacieho procesu vychádza obsah vzdelávania, ktorý je jeho významným prvkom. Ciele vyučovacieho procesu tvoria istú hierarchiu. Ich usporiadanie opisuje Didaktika odborných predmetov:

1. **Spoločenské ciele**, ktoré stoja v hierarchii najvyššie, pričom sú najvšeobecnejšie a najabstraktnejšie, napr. formovať mravné vedomie, rozvíjať tvorivé myslenie, a pod.
2. **Inštitucionálne ciele** reprezentujú požiadavky vzdelávacej inštitúcie, napr. profil absolventa a ciele vyučovacieho predmetu (alebo jeho tematických celkov).
3. **Špecifické (konkrétne) ciele** stoja najnižšie a predstavujú vyučovacie ciele jednotlivých tém učiva. Tie ďalej členíme na:
  - **Vzdelávacie**, ktoré sú zamerané na všestranný rozvoj osobnosti ako predpokladu seba výchovy a seba vzdelávania, zabezpečujú rozvoj záujmov a potrieb žiaka, jeho pamäti, reprodukčného a tvorivého myslenia, racionálneho učenia. Vzdelávacie ciele sú zamerané hlavne na kognitívne (poznávacie) a psychomotorické (pohybové) procesy.
  - **Výchovno-vzdelávacie ciele** sú zamerané na formovanie vzťahu žiakov k svetu, aby stanovené hodnoty prijímali, reagovali na ne, akceptovali ich, integrovali a zvnútorňovali sa s nimi. Vzťahujú sa na afektívne (citové) procesy.

Špecifické ciele musia spĺňať tieto **požiadavky**:

- Musia byť **konzistentné** (nižšie ciele podriaďujeme vyšším).
- Musia byť **primerané** (súladiť požiadaviek cieľov s možnosťami a schopnosťami žiakov, učiteľov, materiálnymi podmienkami, učebnými zdrojmi a pod).
- Musia byť **jednoznačné** (nepripúšťa sa viacznačný význam cieľov, rôznosť vysvetlení).
- Musia byť **vyjadrené v pojmoch žiackych výkonov** (vopred stanovíme konečný stav – výkon, ktorý sa má u žiaka dosiahnuť).
- Musia byť **kontrolovateľné** (porovnávame dosiahnutý stav u žiakov so stanovenými cieľmi).
- **Rešpektujú taxonómiu** (aktívne sloveso v neurčitku) cieľov (úroveň osvojenia učiva).

Hoci môžeme badať istú príbuznosť s výkonovými štandardmi, špecifické ciele nie sú kompetencie. Kompetencie vychádzajú zo štandardu – absolútny výkon (výkon žiaka sa porovnáva s určitou vopred stanovenou normou), zisťujeme, či žiaci dosiahli štandard alebo nie, splnili alebo nesplnili štandard). Veľmi významné sú vo väzbe na kompetenčný profil žiaka – absolventa. Špecifické ciele vyjadrujú relatívny výkon v rámci tematického celku. Podrobnejšie o špecifických cieľoch vypovedá.

V tejto časti uvádzate všeobecné ciele (všeobecný cieľ) vyučovacieho predmetu – vyučovacie zámery a jeho špecifické ciele. Stručne uvediete, čo je zásadným poslaním predmetu a ako sa podieľa na profilovaní absolventa daného odboru štúdia, aký výkon u žiaka sa má dosiahnuť.

Výchovné a vzdelávacie stratégie

Výchovné a vzdelávacie stratégie

Kľúčové kompetencie sú v ŠkVP „zlatým kľúčikom“ na formulovanie **výchovných a vzdelávacích stratégií**. Tieto predstavujú spoločne uplatňované zásady a pravidlá pri vybraných postupoch, metódach a formách práce, pri organizovaní rôznych slávnostných alebo výnimočných príležitostí, akcií alebo aktivít, mali by podporovať a rozvíjať aktivitu, tvorivosť, zručnosť, učenie žiaka. Výchovné a vzdelávacie stratégie (ďalej len „VVS“) by nemali byť formulované ako ciele, konkrétne metódy, postupy, pokyny alebo predpokladané výsledky žiakov, ale ako spoločný postup, prostredníctvom ktorého by učitelia dovedli žiakov k vytváraniu alebo ďalšiemu rozvoju kľúčových kompetencií. Sú odpoveďou na otázky:

- **Ako chce škola ako celok rozvíjať kľúčové kompetencie žiakov?** Napr. rozvoj „*Komunikatívnych a sociálno-interakčných spôsobilostí*“ sa vo výučbe môže realizovať tak, že sa pravidelne do určitých ročníkov zaradí obhajoba ročníkových prác vo vybraných predmetoch; rozvíjanie „*Spôsobilosti byť demokratickým občanom*“ sa zrealizuje tak, že všetky triedy sa prostredníctvom svojich zástupcov podieľajú na rokovaní „školskej rady“ pri presadzovaní svojich reálnych požiadaviek, napr. zorganizovanie humanitárnej návštevy v domove dôchodcov alebo rôznych stacionárnych zariadeniach, stanovenie pravidiel triedy, školského poriadku, separovanie odpadu v priestoroch školy a jej okolia, usporiadanie

tematickej besedy s predstaviteľmi politického života o problémovej téme, ktorá ovplyvňuje sociálnu stránku života žiakov a pod.

- **Ktoré stratégie môžu byť spoločné pre väčšinu predmetov a týmto sa môžu stať výchovnými a vzdelávacími stratégiami celej školy?** Napr. rozvíjanie „Schopnosti tvorivo riešiť problémy“ môžeme využiť vo viacerých predmetoch tým, že vytvoríme pre žiakov motivačné a aktivizujúce pracovné prostredie a podmienky na riešenie praktických a teoretických problémových úloh a situácií, podporujeme žiakov riešiť úlohy, ktoré si vyžadujú prepojenie vedomostí a zručností z viacerých vyučovacích predmetov vrátane praktickej prípravy – stanovenie vlastného pracovného postupu, kontrola výsledkov, prezentácia vlastných výrobkov na charitatívnych akciách, exkurzie, projekty na riešenie alternatívnych zdrojov energie, projekt na zrealizovanie návštevy v partnerskej škole v zahraničí s vlastným výberom zamerania tejto návštevy, tematické alebo odborné súťaže medzi triedami podľa ich vlastného návrhu, atď.)
- **Ktoré stratégie sa môžu uplatňovať v čase mimo vyučovania?** (napr. rozvoj „Podnikateľských spôsobilostí“ s dôrazom na samostatnosť rozhodovania, prípravu a realizáciu sa môže zrealizovať napr. pri školských akadémiách, maturitnom plese, burze učebníc a pod.)

VVS sú v ŠKVP formulované buď pre každú kľúčovú kompetenciu osobitne (veľmi náročná práca) alebo pre viac kľúčových kompetencií (integrácia výchovných a vzdelávacích činností). Tieto stratégie vymedzujete (v rámci reálnych možností) na úrovni každého vyučovacieho predmetu (všeobecného, odborného vrátane praktickej prípravy, povinného, povinne voliteľného, voliteľného) alebo kurzu.

Ako príklad môžeme uviesť spracovanie výchovných a vzdelávacích stratégií v učebných osnovách predmetu fyzika napr. pre kľúčové kompetencie „Schopnosť tvorivo riešiť problémy“.

Schopnosť tvorivo riešiť problémy

Vo vyučovacom predmete Fyzika využívame pre utváranie a rozvíjanie tejto kľúčovej kompetencie výchovné a vzdelávacie stratégie, ktoré žiakom umožňujú:

- rozpoznať problémy v priebehu ich fyzikálneho vzdelávania využívaním všetkých metód a prostriedkov, ktoré majú v danom okamihu k dispozícii (pozorovanie, meranie, experimentovanie, matematické prostriedky, grafické prostriedky a pod.),
- vyjadriť alebo formulovať (jednoznačne) problém, ktorý sa objaví pri ich fyzikálnom vzdelávaní,
- hľadať, navrhovať alebo používať ďalšie metódy, informácie alebo nástroje, ktoré by mohli prispieť k riešeniu daného problému, pokiaľ doteraz používané metódy, informácie a prostriedky nevedli k cieľu,
- posudzovať riešenie daného fyzikálneho problému z hľadiska jeho správnosti, jednoznačnosti alebo efektívnosti a na základe týchto hľadísk prípadne porovnávať aj rôzne riešenia daného problému,
- korigovať nesprávne riešenia problému,
- používať osvojené metódy riešenia fyzikálnych problémov aj v iných oblastiach vzdelávania žiakov, pokiaľ sú dané metódy v týchto oblastiach aplikovateľné.

Pri formulovaní VVS postupujte nasledovne:

- Pozorne si preštudujte všetky kľúčové kompetencie v ŠVP a starostlivo si premyslite ich začlenenie do obsahu výučby v danom predmete/predmetoch.
- Vyberte tú (alebo tie) kľúčovú kompetenciu (jej výkonovú oblasť), ktorá súvisí s obsahom vzdelávania, podporuje a dopĺňa všetky metódy, postupy a formy práce vo vyučovaní. Môžete to spracovať aj zapisou tabuľky (návrh tabuľky je uvedený nižšie).
- Do tabuľky si zapisujete, ako budete upevňovať, ďalej rozvíjať alebo vytvárať vybrané kľúčové kompetencie v rámci výučby tak, aby žiakom umožnili získať nové postoje, názory, pocity, vlastnosti, tvorivosť, kreativitu, istotu, upevnili jeho sebadôveru, sebahodnotenie, samostatnosť, zmysel pre tímovú prácu, aktivizovali ho pre vyšší výkon a pod.
- V rámci jedného predmetu môžete identifikovať jednu alebo viac kľúčových kompetencií.
- Jedna alebo viac VVS môžu byť spoločné aj pre viac predmetov.
- Prehľad VVS má byť výstižný, primeraný obsahu výučby a individuálnym schopnostiam žiakov, reálny, relevantný stanoveným metódam, postupom a formám práce (odporúča sa 2 – 4 formulácie VVS v rámci 1 predmetu).

Pri formulovaní VVS v rôznych vzdelávacích oblastiach môžeme vidieť medzi nimi a kľúčovými kompetenciami aj isté súvislosti (nie je to však zásada):

Všeobecné vzdelávanie rozvíja VVS hlavne v oblasti kľúčových kompetencií:

- Komunikatívnych a sociálno-interakčných.
- IKT.
- Kritického myslenia a schopnosti riešiť problémy.
- Funkčnej gramotnosti (schopnosť používať texty a rozvíjať potenciál osobnosti).

- Rozvoja osobnosti.

Odborné vzdelávanie rozvíja VVS hlavne v oblasti kľúčových kompetencií:

- Komunikatívnych a sociálno-interakčných (adaptovať sa na pracovné podmienky, pracovať v tíme, byť zodpovedný a samostatný).
- Intrapersonálnych a interpersonálnych (efektívne sa učiť a pracovať, využívať skúsenosti, ďalej sa vzdelávať).
- Kritického myslenia a schopnosti riešiť problémy.
- Funkčnej gramotnosti (schopnosť používať texty a rozvíjať potenciál osobnosti).
- Aplikácie základných postupov pri riešení praktických úloh a problémov.
- Podnikania.
- IKT.

Prehľad kľúčových kompetencií	Predmet 1 (názov)	Predmet 2 (názov)	.....	Predmet n (názov)
	Prehľad výchovných a vzdelávacích stratégií			
Komunikatívne a sociálno interakčné spôsobilosti <u>Výkonová oblasť</u> - .... - .... -				 ....
Interpersonálne a intrapersonálne spôsobilosti <u>Výkonová oblasť</u> - .... - .... -				
Schopnosti tvorivo riešiť problémy <u>Výkonová oblasť</u> - .... - .... -				 ....
Podnikateľské spôsobilosti <u>Výkonová oblasť</u> - .... - .... -				
Spôsobilosti využívať informačné technológie <u>Výkonová oblasť</u> - .... - .... -				 ....
Spôsobilosť byť demokratickým občanom <u>Výkonová oblasť</u> - .... - .... -				

Stratégia vyučovania

Stratégia vyučovania určuje metódy a formy práce, ktorých premyslený výber, logické usporiadanie a kombinovanie je prostriedkom motivácie a usmernenia žiakov na vyučovaní a učení. Pôjde o výber vyučovacích metód, podmienenosť výberu metód vyučovania, možnosti triedenia vyučovacích metód podľa cieľov, učiva, rôznych ciest a spôsobov, ako dosiahnuť cieľ vyučovacieho predmetu, vyučovacích zásad, foriem práce učiteľa a žiaka a pod. Nebudeme v tejto Metodike podrobne popisovať všetky metódy a formy práce učiteľa a žiaka. Odporúčame preštudovať odbornú literatúru.

Odporúčame všetky relevantné metódy a formy vyučovania a učenia žiakov uvádzať k jednotlivým tematickým celkom učebných osnov. Efektívne je tabuľkové zobrazenie (orientácia na výšku alebo na šírku). Platí zásada – metódy a formy práce musia zodpovedať reálnym podmienkam. Nesnažte sa ich predimenzovať.

Učebné zdroje

Učebné zdroje predstavujú zdroj informácií pre žiakov, cestu ich motivácie, získavania, upevňovania a kontroly nadobudnutých vedomostí, zručností a postojov. Učebnými zdrojmi môžu byť rôzne učebnice, odborná literatúra, odborné časopisy, náučné slovníky, materiálno-technické a didaktické prostriedky a pod. Učebné zdroje, ktoré by mal ŠkVP akceptovať, sú uvedené v štátnom vzdelávacom programe. Škola si tieto učebné zdroje doplní podľa potrieb a špecifik daného študijného/učebného odboru vo svojom vzdelávacom programe. Stručný prehľad učebných zdrojov je uvedený v **Prílohe 2**.

Odporúčame všetky potrebné učebné zdroje uvádzať k jednotlivým tematickým celkom. Efektívne je tabuľkové zobrazenie (orientácia na výšku alebo na šírku). Platí zásada – učebné zdroje musia zodpovedať reálnym podmienkam. Nesnažte sa ich iba napísať, ale skutočne v procese výučby s nimi pracujte.

6 Obsah vzdelávania

Obsah vzdelávania vyučovacieho predmetu predstavuje konkrétnu podobu jeho rozpracovania. Obsah vzdelávania môže byť v podobe **tematických celkov alebo modulov**.

a) **Tematický celok** môžeme rozpracovať rôznymi spôsobmi:

- Klasicky (v súčasnej pedagogickej dokumentácii).
- Tabuľkou.

Spracovanie obsahu výučby vo forme tabuľky je v súčasnosti veľmi zaužívaná metóda. Je prehľadnejšia a zabraňuje „spisovateľským“ tendenciám.

Učebné osnovy (klasické, tabuľkové) uvádzajú:

- Učivo (tematický celok s hodinovou dotáciou).
- Vzdelávacie výstupy.
- Kritériá hodnotenia.
- Metódy a prostriedky hodnotenia.
- Medzipredmetové vzťahy.

A 1. Učivo budeme uvádzať prostredníctvom tematických celkov (zaužívaný postup) nasledovne: názov tematického celku, počet vyučovacích hodín, prehľad jednotlivých tém (ak je to žiaduce aj podtém) v odrážkach. S výberom učiva súvisí aj jeho usporiadanie. Učivo podľa psychických procesov žiakov môžeme členiť do oblasti kognitívnej, psychomotorickej a efektívnej. Jednotlivé časti učiva musia byť hierarchicky usporiadané na základe didaktických zásad:

- Zásada postupnosti (od jednoduchého k zložitejšiemu učivu).
- Zásada primeranosti (podľa schopnosti žiaka).
- Zásada sústavnosti (rovnomernosť rozloženia učiva).
- Zásada trvácnosti (aplikovateľnosť učiva a jeho využitie v činnosti).

Usporiadanie učiva priamo v predmete vytvára vnútropredmetové vzťahy. Pochopenie štruktúry učiva, štruktúry poznatkov má veľký význam pri rozvíjaní zručností žiakov. Ak žiak pochopí podstatu jedného javu v učive, ľahšie túto skúsenosť preniesie na nové javy.

A 2. Vzdelávacie výstupy sú stanovenia o tom, čo žiak vie, chápe a je schopný urobiť, aby ukončil proces učenia/vzdelávania. Ide o štruktúrovaný popis spôsobilostí (odborné, všeobecné, kľúčové) nevyhnutných pre výkon určitej pracovnej úlohy, činnosti alebo súboru činností. Vzdelávacie výstupy v oblasti OVP týkajúce sa získania, potvrdenia a uznania konkrétnej kvalifikácie (úplnej, čiastočnej) voláme kvalifikačný štandard.

Vzdelávacie výstupy znamenajú presun žiaka od obsahu vzdelávania k jeho výsledku (ako je žiak schopný úspešne zvládnuť učivo). Môžu:

- Pomôcť žiakovi pri jeho učení, pretože mu vysvetľuje, čo sa od neho očakáva.
- Pomôcť učiteľovi zamerať sa presne na to, aké vedomosti a zručnosti má žiak získať.
- Poskytnúť ďalším vzdelávacím inštitúciám a zamestnávateľom informácie o tom, aké má absolvent vedomosti a ako uvažuje.

Vzdelávacie výstupy sa na úrovni ŠkVP **stanovujú na zisťovanie:**

- k vedomostiam a pochopeniu, napr.:

<u>Žiak má:</u>	
-	vysvetliť význam, charakter a polohu miesta a ako je
terén vytvorený,	
-	identifikovať teórie učenia, ktoré vyplývajú zo súčasného
prístupu vzdelávania,	
-	diskutovať o romantickej poézii vo vzťahu k hlavným
témam romantizmu,	
-	popísať základné princípy vedúce ku génovému prenosu
a ich kombinácii.	

- k intelektuálnym (uvažovanie, myslenie) zručnostiam, napr.:

<u>Žiak má:</u>	
-	aplikovať Kolbov model učenia na vypracovanie
vyučovacej jednotky (aplikácia),	
-	vytvoriť súbor kritérií na overenie prístahovaleckých
pravidiel (syntéza),	
-	usporiadať závery podľa priorít, ktoré boli získané
analýzovaním maliarskych metód so	zodôvodnením (hodnotenie).

- k praktickým spôsobilostiam, Napr.:

<u>Žiak má:</u>	
-	vypracovať na počítači prognózu demografických
trendov,	
-	vytvoriť interaktívnu web-stránku vyhovujúcu pre
mladších školákov využívajúc web nástroje.	

- ku kľúčovým spôsobilostiam (všeobecne použiteľné), napr.:

<u>Žiak má:</u>	
-	pracovať efektívne ako člen skupiny,
-	objektívne zhodnotiť svoje vlastné učenie a plánovanie
osobného rozvoja.	

Vzdelávacie výstupy **sa formulujú pre:**

- kognitívnu oblasť,

- psychomotorickú oblasť,
- afektívnu oblasť.

Vzdelávacie výstupy ako výsledok výučby môžeme stanoviť v priebehu vyučovacieho obdobia na rôznych úrovniach vzdelávania a na konci vzdelávania nasledovne:

- Po ukončení jedného uceleného tematického celku.
- Po ukončení dvoch alebo viac obsahovo príbuzných tematických celkov.
- Po ukončení výučby vo vyučovacom predmete.
- Po ukončení výučby v dvoch príbuzných vyučovacích predmetoch (kombinácia všeobecného a odborného predmetu, odborného vyučovacieho predmetu a tematického celku/ tematických celkov praktickej prípravy, a pod.).
- Po ukončení pracovných činností v rámci komplexnej pracovnej úlohy.
- Po absolvovaní ucelenej časti praxe u zamestnávateľa.
- Ako sumatívny výsledok vzdelávania - na záverečnej, maturitnej a absolventskej skúške.

Samozrejme, že existujú aj ďalšie možnosti. Základnou úlohou a povinnosťou školy je však skontrolovať a zistiť, či žiak zvládol učivo a úlohy, ako ho zvládol a či nie je potrebná podpora na zvýšenie jeho výkonnosti.

Pri stanovovaní vzdelávacích výstupov budeme určovať to, čo od žiaka očakávame. Použijeme pomocné slovo „Žiak má“ a stanovíme jeho výkon - čo má vedieť, čo a ako to má vykonať, aké má mať schopnosti, vlastnosti, postoje. Na základe presne stanoveného vzdelávacieho výstupu tieto požiadavky má byť schopný preukázať.

Vzdelávacie výstupy:

- musia odpovedať na otázku, **čo** sa od žiaka očakáva, aby preukázal svoju spôsobilosť a úspešne ukončil svoje štúdium,
- musia odpovedať na otázku, **ako** má žiak vzdelávacie výstup zvládnuť,
- sú pre žiakov **jasné a konzistentné**,
- majú **svoju štruktúru** (identickú s výkonovými štandardmi),
- môžu mať vlastné učebné zdroje (pomôcky, prístroje, modely, odborné tabuľky, vlastné práce, atď.).

Chyby, ktorých sa môžeme pri formulovaní vzdelávacích výstupov dopustiť, sú nasledovné: stanovenie je príliš široké a je neprehľadné, napr. „*Vymenovať základné spôsoby stavebnej, strojárnej a elektrotechnickej výroby*“, stanovenie je veľmi úzke (obmedzené) a nie je zrozumiteľné, napr. „*Uvedťe typy pekárskych pecí*“, stanovenie je ťažko sformulovateľné, nakoľko obsah vzdelávania je veľmi malý, napr. nedá sa naformulovať vzdelávacie výstup ani na analýzu, ani na hodnotenie a pod.

Pre ľahšie pochopenie vzťahov medzi štandardmi, kompetenciami, vzdelávacím výstupom a sumatívnym hodnotením sú prehľadne uvedené v **Prílohe 3**.

- A 3. Kritériá hodnotenia** budú zisťovať, či žiak vzdelávacie výstup/výkonový štandard zvládol alebo nie. Musia byť vždy zamerané na stanovené vzdelávacie výstupy. Pokiaľ výkonové štandardy stanovujú, čo má žiak vedieť, urobiť, aké má mať postoje, hodnotovú orientáciu a pod., kritériá stanovujú, ako a podľa čoho sa pozná, či si žiak naozaj tieto kompetencie osvojil.

Na **stanovenie kritérií hodnotenia** snažte sa uplatňovať nasledujúce **usmernenia**:

- Každé stanovenie sa začína **aktívnym slovesom v minulom čase**.
- Kritérium musí byť **merateľné a hodnotiteľné platnými a spoľahlivými metódami**.
- Kritérium hodnotenia musí byť **jasné a jednoznačné**.
- Kritérium hodnotenia sa zameriava na **proces a výsledok**, ktorý musí žiak preukázať.
- Kritérium zamerané **na výsledok** bude vo svojom stanovení uvádzať **za slovesom prídavné meno** konkretizujúce daný výsledok.
- Kritérium zamerané **na proces** bude vo svojom stanovení uvádzať **za slovesom príslovku** konkretizujúcu daný proces.

Pri stanovovaní kritérií hodnotenia zohľadňujte nasledujúce **odporúčania**:

Konkrétnosť – musí sa jasne a konkrétne vymedziť, čo sa bude od hodnoteného žiaka vyžadovať.

Napr. pre vzdelávacie výstup „*Žiak má merať elektrické (alebo iné) veličiny*“, by ako stanovenie kritériá nemalo byť formulované všeobecne „*Žiak použil meracie zariadenia*“, ale „*Žiak zvolil vhodné meradlá pre zadané meranie*“ alebo „*Žiak vykonal nastavenie (kalibrácia, zapojenie) meracích prístrojov*“ alebo „*Žiak odčítal zo stupnice namerané hodnoty a zaznamenal ich v správnych jednotkách*“ a pod.

Kritériá musia byť natoľko konkrétne, aby rôzni skúšajúci dospeli k porovnateľným výsledkom hodnotenia výkonov žiaka, aby sa zabezpečila objektívnosť a spravodlivosť hodnotenia.

Závažnosť a relevantnosť – pri hodnotení vymedzujeme iba tie dôležité kritériá, ktoré sú v úzkom vzťahu s hodnoteným výkonom. Neopodstatnené kritériá by mohli viesť k neadekvátnemu a nepreukázanému hodnoteniu.

Zameranie – kritériá by mali byť zamerané na:

- proces,
- výsledok,

ktoré má žiak preukázať. Jedno kritérium môže zisťovať súbežne proces aj výsledok. Musíme však vždy prihliadať na formuláciu očakávaného výkonu.

Objektivita – každé kritérium by malo byť formulované tak, aby mohlo byť overené a aplikované pri každom hodnotení rovnako, aby umožnilo používať objektívne metódy hodnotenia.

Zrozumiteľnosť a kvalita – kritérium musí byť zrozumiteľné, jednoznačné, nesmie pripustiť rôzne výklady. Malo by zahŕňať aj určenie kvality:

- Kritériá hodnotenia zamerané na výsledok používajú vo svojom stanovení prídavné meno hneď za slovesom, ktoré určuje charakteristické rysy výsledku. Napr. „Žiak zvolil vhodné meradlá pre zadané meranie“, „Žiak zostavil funkčné zapojenie elektrických obvodov“ alebo „Žiak zvolil potrebné množstvo surovín na prípravu pšeničného chleba“.
- Kritériá hodnotenia zamerané na proces oceňujú kvalitu formou použitej príslovky. Napr. „Žiak spoľahlivo vykonal vetný rozbor“, „Žiak presne odčítal zo stupnice namerané hodnoty a zaznamenal ich v správnych jednotkách“ a pod.

Nezávislosť – kritériá, ktoré patria k určitému výkonu je dôležité stanoviť tak, aby boli relatívne nezávislé od ostatných výkonov, aby mali vypovedateľnú hodnotu iba k určitému výkonu.

V **Prílohe 4** uvádzame Príklady stanovenia kritérií hodnotenia pre rôzny typy kompetencií.

A 4. Metódy a prostriedky hodnotenia vymedzujú cesty a spôsoby overovania kompetencií a špecifických cieľov výučby. Odporúčame ich uvádzať vo vzťahu k vzdelávacím výstupom. Štandardne sa pripravujú spolu pri stanovení vzdelávacích výstupov – výkonových štandardov. Je to nevyhnutné, aby sme mohli zistiť, či si žiak osvojil predpísaný výkon na požadovanej úrovni, či vykonal správne danú činnosť (prácu, výrobok, ...) alebo či má požadované schopnosti a postoje, musíme k stanoveným vzdelávacím výstupom určiť, na základe akej metódy preveríme výkon žiaka a aké prostriedky hodnotenia sú najvhodnejšie. Podrobnejšie sa o metódach a prostriedkoch hodnotenia dočítate v knihe Turek, I.: Didaktika. Bratislava: IURA, 2008. 595 s. ISBN 978-80-8078-198-9. V tejto Metodike uvádzame štandardné nástroje hodnotenia praktických a kognitívnych kompetencií.

Nižšie uvedená Tabuľka uvádza prehľad prvkov, ktoré by mali byť súčasťou dobre spracovaných učebných osnov. Príklad je postavený na vyučovacom predmete: Účtovníctvo pre študijné odbory.

Vzdelávacie výstupy (VV)	Metódy a prostriedky hodnotenia	Kritériá hodnotenia (KH)	Učebné zdroje	Stratégia vyučovania
Žiak má: - Definovať a vysvetliť časť a štruktúru 4 finančných výkazov: účtovnú súvahu, výsledovku, výkaz, cash-flow, výkaz zisku. - Analyzovať vyššie uvedené výkazy, urobiť konečné závery o podniku, prediskutovať výsledky ústne a písomne.	Ústne skúšanie Písomné cvičenie Písomná práca Písomná práca Rozbory	Žiak: - Definoval, vysvetlil a rozlíšil obsah, štruktúru a účel 4 finančných výkazov. - Preskúmal štruktúru a obsah 4 finančných výkazov a zdôvodnil analýzu. - Vykonal finančný rozbor platobnej neschopnosti, finančnej investície, výnosnosti a tržnej sily podniku. - Aplikoval	Šlosár, R., Šlosárová, A.: Účtovníctvo pre 2. ročník OA. Iura Edition Bratislava, 2007 Šlosár, R., Šlosárová, A.: Účtovníctvo pre 2. ročník OA – pracovná časť. Iura Edition Bratislava, 2007 Ďuricová, O.: Ekonomické	- Domáca úloha zameraná na analýzu problému 4 hlavných finančných výkazov - Preskúmanie problémov a otázok na podporu pochopenia finančného stavu a prevádzky podniku - Prezentácia finančnej analýzy

- Zabezpečiť finančné informácie, ktoré sú výhodné pre investičné, úverové a podobné rozhodnutia vrátane informácií o podnikových zdrojoch, o požiadavkách alebo zmenách dopytu na tieto zdroje.	Praktické písomné cvičenia Projekt	horizontálnu a vertikálnu analýzu rôznych účtovných súvah, výsledoviek a vedel robiť závery. - Identifikoval, hodnotil a sumarizoval potrebné údaje, správne ich zapisoval a uvádzal výsledky finančného stavu a prevádzky podniku. - Správne diskutoval o problémoch finančného účtovníctva (projekt)	cvičenia pre OA, SPN Bratislava, 1998 <u>Majtán, Š.,</u> <u>Šlosárová, A.:</u> Podniková ekonomika pre 2. a 4. ročník OA časť 1 až 6. SPN Bratislava, 1996	podniku
--	---	--	--	---------

A 5. Medzipredmetové vzťahy sú nevyhnutnou súčasťou vzdelávania. Zabezpečujú komplexnosť vzdelávania, využívanie aplikačných súvislostí a riešenie problémov, situácií a javov v logickom celku. Dôsledne poznanie štruktúry učiva je jedným z prvých krokov, ktoré vedú k uplatňovaniu medzipredmetových vzťahov. Musíte veľmi opatrne a starostlivo zvažovať všetky príbuzné obsahové oblasti v jednotlivých vyučovacích predmetoch teoretického (a praktického) vyučovania, všeobecného (a odborného) vzdelávania. V učebných osnovách uvádzate názov vyučovacieho predmetu, v odrážke názov jeho tematického celku a témy (ak je celý tematický celok relevantný obsahu výučby v danom predmete, nemusíte uvádzať jednotlivé témy), ročník, v ktorom sa predmet poskytujúci medzipredmetové vzťahy vyučuje.

Môžete si zvoliť svoju vlastnú úpravu učebných osnov. Majte však na pamäti, že učebné osnovy sú určené všetkým vyučujúcim. Musia byť popísané vo vzťahu k cieľom a charakteristike vyučovacieho predmetu, VVS, stratégii vyučovania a učebným zdrojom. Každý čiastkový obsah vzdelávania má mať svoje vzdelávacie výstupy, kritériá hodnotenia, metódy a prostriedky hodnotenia a uplatnené medzipredmetové vzťahy.

b) Pod slovom **modul** sa vo všeobecnosti rozumie samostatný prvok (časť, jednotka), ktorý je ucelený, kompletný, ale ktorý sa môže pripojiť k ďalším jednotkám a spolu s nimi vytvárať väčší celok slúžiaci na dosahovanie širších cieľov, či riešenie zložitejších úloh. Modul teda predstavuje samostatnú časť akejsi stavebnice. V pedagogike sa pod pojmom modul rozumie samostatná časť učiva, pod **modulárnym usporiadaním učiva** učivo určitého typu školy, kurzu a pod. rozdelené nie na vyučovacie predmety a tieto na tematické celky a témy učiva, ale učivo rozdelené na moduly. Čas potrebný na osvojenie si učiva býva kratší ako časový rozsah vyučovania predmetu.

Moduly sú celistvé samostatné vyučovacie jednotky, ktoré **obsahujú**:

- názov modulu,
- školský rok a dátum platnosti modulu,
- počet hodín na štúdium modulu,
- cieľ modulu,
- vzdelávacie výstupy, ktoré predstavujú výkonové štandardy,
- obsah vzdelávania, ktorý sa tvorí ku každému jednotlivému vzdelávaciemu výstupu,
- popis metód a foriem výučby vrátane učenia žiakov,
- učebné zdroje, ktoré má mať žiak k dispozícii ak chce zvládnuť predpísaný obsah výučby v module,
- rozpis jednotlivých vzdelávacích výstupov s uvedením metód a prostriedkov hodnotenia a kritérií hodnotenia výkonov žiakov.

Pre jeden vyučovací predmet sa môže vytvoriť niekoľko samostatných modulov s rôznym stupňom nadväznosti na iné moduly a rôznou dĺžkou štúdia. Takmer každý modul má vyšpecifikované učebné a materiálne zdroje, ktoré sú pre štúdium modulu neodmysliteľné. Moduly môžu byť čisto teoreticky alebo prakticky orientované, prípadne sa používa kombinácia oboch. Podľa ich určenia rozoznávame vzdelávacie a hodnotiace moduly. Moduly sa integrujú do kurzov a vzdelávacích programov.

Modulové vzdelávanie predstavuje komplexný integrovaný systém, v ktorom je vzdelávanie rozdelené do nezávislých vyučovacích jednotiek – modulov. Program štúdia zostavený z kratších jednotiek je prítiažlivejší a motivačnejší. Modulové usporiadanie vzdelávania zabezpečí, že všetky moduly, kurzu a programy sa budú tvoriť podľa jednotnej metodológie. Táto určí prepojenosť medzi modulmi, kurzami a vzdelávacími programami. Modulový systém je pružný a umožňuje škole rýchlo reagovať na inovačné procesy a flexibility, ktoré sa vzťahujú na spôsob, formu a čas štúdia, na individuálne schopnosti žiaka.

Modul je:

- samostatná časť učiva,
- záväzná a celistvá vzdelávacia jednotka,
- vymedzením toho, čo sa má študent učiť,
- štandardne 40 hodinová vyučovacia jednotka.

Prílohy

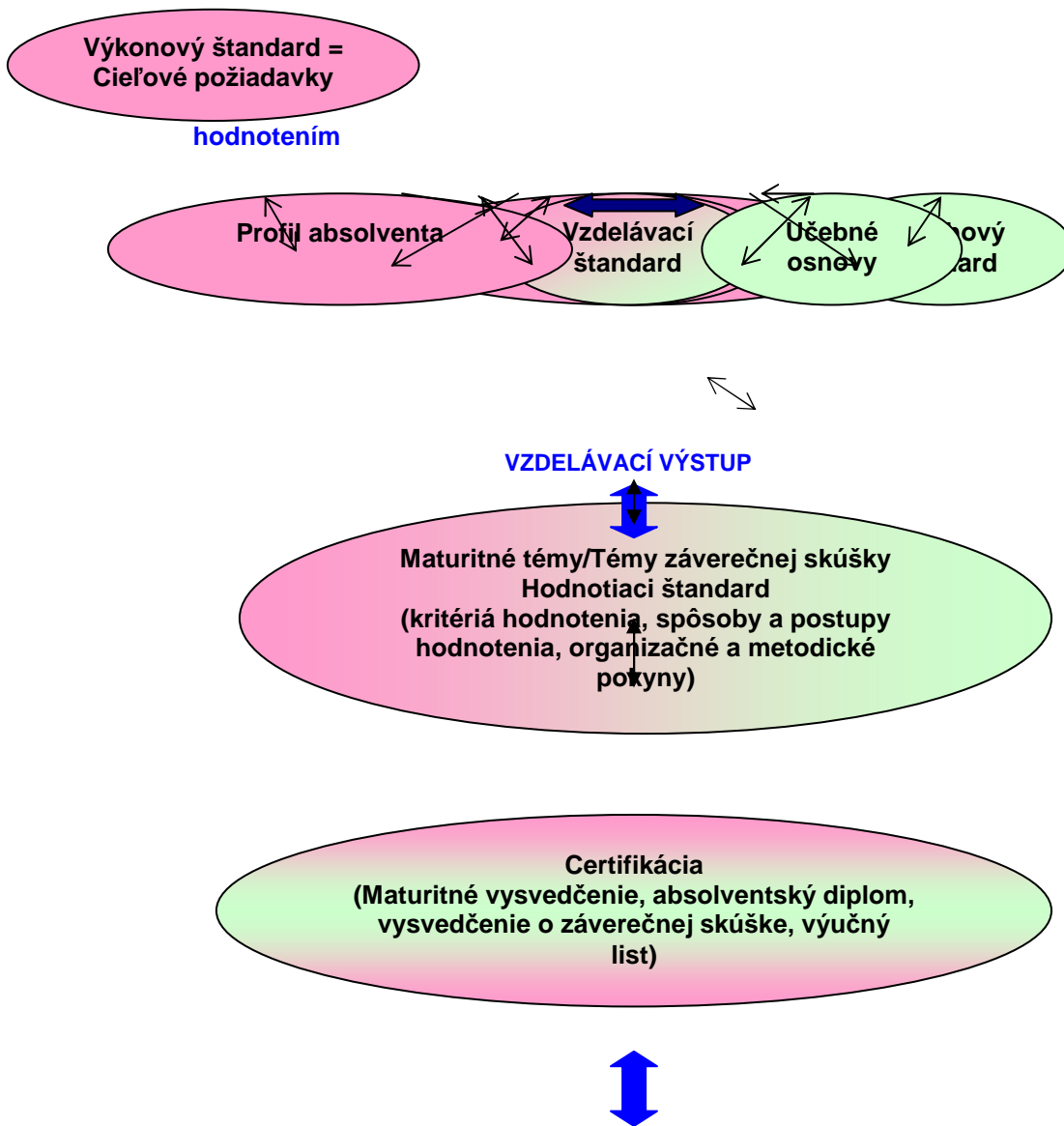
Príloha 1 Rámcový učebný plán pre skupinu učebných odborov
(Pripravený v spolupráci medzi ŠPÚ a ŠIOV)

Poskytnutý stupeň vzdelania:	stredné odborné vzdelanie ISCED 3C
Dĺžka a forma vzdelávania:	3 roky, denné štúdium

Kategórie a názvy vzdelávacích oblastí	Počet týždenných vyučovacích hodín vo vzdelávacom programe v ročníku			
	1.	2.	3.	Spolu
Všeobecné vzdelávanie	9,5	7	6	22,5
Jazyk a komunikácia	4,5	4	4	12,5
• slovenský jazyk a literatúra	1,5	1	1	3,5
• prvý cudzí jazyk	3	3	3	9
• druhý cudzí jazyk	-	-	-	-
Človek, hodnoty a spoločnosť	2	-	-	2
• etická výchova/náboženská výchova	1			1
• náuka o spoločnosti	1			1
Človek a príroda	1	-	-	1
• ekológia				
• fyzika				
• chémia				
• biológia				
Matematika a práca s informáciami	-	1	-	1
• matematika				
• aplikovaná informatika				
Zdravie a pohyb	2	2	2	6
• telesná výchova				
Odborné vzdelávanie	17,5	20	24	61,5
Technické a technologické vzdelávanie	1,5	4	5,5	11
Ekonomické vzdelávanie	1	1	1	3
Praktická príprava	15	15	17,5	47,5
Disponibilné hodiny pre školský vzdelávací program	6	6	3	15
Účelové kurzy				
SPOLU	33	33	33	99

Príloha 2 Vzťahy medzi štandardmi, kompetenciami, vzdelávacími výstupmi a sumatívnym

Príloha 3 Príklady kritérií hodnotenia

Činnosti s prevahou duševnej alebo administratívnej práce

Orientácia v dokumentoch a podkladoch

Žiak:

- popísal tvar súčastí z technického výkresu,
- určil z technického výkresu počet súčastí základného typu (druhu),
- určil z technického výkresu rozmery (a iné hodnoty) zadanej časti,
- vymenoval komponenty technickej schémy,
- vysvetlil význam číselného označenia súčastí a materiálov z dokumentácie,
- našiel zadanú súčasť v technickej dokumentácii,
- určil z technologického postupu poradie jednotlivých operácií,
- určil z technologického postupu druh (typy) zariadení a nástrojov,
- našiel zadaný materiál (polotovaru, zložku, požiadavku) v normách,
- našiel v normách predpísané parametre (teplotu, tlak) pre zadanú technológiu,
- našiel zadanú informáciu v predpise,
- našiel zadanú informáciu v protokole,
- našiel cenu (výšku dane, termín zdaniťelného plnenia) zadanej položky,
- našiel kolónku pre zadanú položku v štandardizovanom formulári.

Voľba postupu práce

Žiak:

- zvolil vhodný typ zariadenia (napr. pre potreby výkonu, otáčok a pod.) pre zadaný proces,
- zvolil vhodný materiál a polotovaru pre zhotovenie zadaného produktu,
- zvolil rozmery polotovaru pre zadaný výrobok,
- zvolil potrebné množstvo surovín pre výrobu zadaného množstva zadaného produktu,
- zvolil vhodný pomer jednotlivých surovín pre výrobu zadaného produktu,
- zvolil postupné dávky surovín pre zadaný technologický proces,
- zvolil vhodný nástroj potrebný pre zadaný druh opracovania,
- zvolil vhodné parametre (teplota, čas, otáčky a pod.) pre zadaný pracovný postup,
- zvolil vhodný sled jednotlivých operácií na zhotovenie zadaného produktu.

Posudzovanie, kontrola

Žiak:

- posúdil a zdôvodnil, či zadaný produkt plní správne stanovenú funkciu,
- posúdil, či zadaná surovina spĺňa požiadavky nezávadnosti (napr. termín spotreby a iné),
- posúdil a zdôvodnil, či zadaný produkt plní správne danú funkciu,
- posúdil, či zadaný produkt má požadované vlastnosti,
- posúdil, či sa na základe vlastností (kvality) produktu majú zmeniť nastavené parametre stroja,
- zaradil zadaný materiál (výrobok, tovar) do adekvátnej akostnej triedy (použil iné triedenie),
- skontroloval, či dané pracovisko je správne pripravené pre zadaný proces,
- skontroloval, či dané pracovisko spĺňa hygienické normy,
- skontroloval, či daný výrobok spĺňa bezpečnostné požiadavky,
- posúdil správnosť uskladnenia daného tovaru,
- posúdil chuť zadaného pokrmu a uviedol jeho nedostatky,
- posúdil a zdôvodnil, či zadaný spôsob aranžovania vhodne propaguje daný tovar,
- posúdil vzhľad určeného výrobku (pokrmu odevu) a uviedol jeho nedostatky,
- skontroloval, či zadaný doklad má všetky potrebné náležitosti,
- posúdil a zdôvodnil, či určená surovina (materiál, pôda) vyhovuje pre zadané použitie.

Meranie, skúšanie, testovanie

Žiak:

- zvolil vhodný merací prostriedok (prístroj, aparátúra) pre zadané meranie (skúšanie, testovanie),
- vykonal potrebné nastavenie (kalibrácia) meracieho prístroja pre zadané meranie (skúšanie, testovanie),
- vykonal funkčné zapojenie meracej techniky (vrátane napr. prepojenia s PC),
- umiestnil meraciu čidlo (sondu, senzor) na vhodné miesto,
- odčítal a zaznamenal z meracej stupnice správne namerané hodnoty,
- interpretoval výsledky merania.

Vyplňovanie, evidovanie, zaraďovanie, triedenie, vyhľadávanie

Žiak:

- zaradil do evidencie zadanú položku,
- vyhľadal v evidencii zadanú položku,
- zmenil zadané údaje v dokumentácii,
- vykonal triedenie evidencie podľa zadaného kritéria,
- našiel daný dokument v prevádzkovej dokumentácii,
- vyhľadal pre danú administratívnu úlohu všetky potrebné doklady,
- vypracoval protokol o ...,
- roztriedil listové a balíkové zásielky podľa štruktúry podniku,
- správne zaviedol zložku nového zamestnanca, (tovaru, služby, stroja).

Činnosť s ľuďmi

Poskytovanie poradenstva a informácií

Žiak:

- vyhľadal podľa zadaných údajov danú publikáciu v archíve,
- zaradil novú publikáciu na príslušné miesto v štruktúre archívu,
- správne vystavil na nové publikácie evidenčný list,
- zistil z evidencie čitateľov výpožičky určitého čitateľa,
- vyhľadal informačné zdroje, ktoré by mohli poskytovať odpoveď na konkrétne položenú otázku,
- prezentoval prednosti daného výrobku.

Vybavovanie, zaraďovanie, dojednanie

Žiak:

- objednal zadanú opravu určitého stroja/zariadenia/vybavenia,
- zariadil dopravu osoby/tovaru z miesta A do miesta B,
- vyplnil potrebnú dokumentáciu pre zrealizovanie platby banke,
- rozoslal informácie o výberovom konaní príslušným inštitúciám a osobám,
- vykonal rešerš cien pre určitú službu,
- zistil ponuku daného tovaru,
- vybavil objednávku na ubytovanie a stravovanie.

Predaj

Žiak:

- predviedol funkciu tovaru,
- vysvetlil prednosti tovaru,
- zodpovedal na otázky týkajúce sa funkcie, prevádzky a prípadných problémov pri používaní tovaru,
- určil spôsob predvádzania a vysvetľovania v závislosti na type zákazníka (muž, žena, mladý, starý a pod.),
- zabalil tovar.

Príjem peňazí, vyplácanie

Žiak:

- zvolil spôsob platby v pokladni,
- prijal a prepočítal hotovosť,
- overil platnosť meny,
- uložil hotovosť do pokladne,
- vykonal identifikáciu platobnej karty,
- predložil doklad o bezhotovostnej platbe na autorizáciu zákazníka pri dodržaní bezpečnostných pravidiel platby kartou,
- evidoval doklady o bezhotovostných platbách,
- uviedol pokladňu do prevádzky,
- účtoval cenu tovaru pomocou čítacieho zariadenia pokladne,
- skontroloval cenu tovaru,
- stornoval cenu tovaru v pokladni,
- vystavil príslušný doklad o platbe,
- riešil vzniknuté nedostatky pri bezhotovostných platbách,
- riešil vzniknuté nedostatky pri hotovostných platbách.

Opatrovanie, ošetrovanie

Žiak:

- zistil zo zdravotnej dokumentácie zdravotný stav konkrétneho pacienta,
- pripravil podľa zdravotnej dokumentácie pre konkrétneho pacienta jeho dennú dávku liekov,
- pripravil lôžko podľa nárokov, ktoré si vyžadoval pacientov zdravotný stav,
- manipuloval s pacientom v súlade s jeho zdravotným stavom,
- vykonal rannú hygienu nepohyblivého pacienta,
- pripravil odobrané vzorky na odoslanie do laboratória,
- správne zapísal výsledky laboratórnych testov do zdravotnej dokumentácie pacienta.

Prevažne ručné činnosti

Opravy

Žiak:

- demontoval príslušné zariadenie (konkretizoval, ktoré druhy súčastí je potrebné demontovať osobitne),
- rozhodol o potrebnom druhu náhradného dielca, ktorý sa musí vymeniť,
- vykonal výmenu potrebného dielu alebo súčiastky,
- vykonal mazanie, čistenie a od. Na správnych miestach podľa technickej dokumentácie,
- vykonal prípadné úpravy vymenených dielov podľa konkrétnej spotreby stroja,
- zostavil a zmontoval rozobrané zariadenie,
- vyskúšal funkčnosť po oprave.

Pestovanie plodín

Žiak:

- posúdil bezchybnosť daného osiva za účelom sejby,
- stanovil metódu sejby s ohľadom na plodinu,
- vybral príslušné nástroje (mechanizáciu) pre sejbu určitej plodiny,
- nastavil stroj na siatie určitej plodiny danou metódou,
- vybral vhodnú plodinu na pestovanie v určitej pôde, v daných klimatických a geografických podmienkach,
- zostavil plán hnojenia a postrekovania pre daný porast na určitom poli,
- zvolil mechanizmus na zber danej plodiny s ohľadom na technické možnosti podniku,
- zvolil vhodné skladovacie priestory pre danú plodinu,
- zvolil vhodný spôsob uskladnenia danej plodiny.

Chov zvierat

Žiak:

- stanovil kŕmnu dávku pre určité zvieratá podľa ich úžitkovosti, veku a zdravotného stavu,
- posúdil funkčnosť daného napájacieho zariadenia,
- urobil ošetrovanie práve narodeného zvieratá,
- vyčistil podstielku pre ustajnenie,
- stanovil plán pastvy pre konkrétne stádo zvierat na určitej sústave lúk,
- vykonal základné hygienické ošetrovanie konkrétneho zvieratá adekvátne pre jeho druh, vek a využitie,
- donútil zviera povelom urobiť konkrétne úkony.

Obsluha a nastavenie strojov, zariadení a technických procesov

Obsluhy technických strojov, zariadení a liniek

Žiak:

- vykonal bežné nastavenie stroja podľa technickej dokumentácie,
- nastavil parametre (otáčky, rýchlosť, teploty a pod.) v závislosti na údajoch technologického postupu, návodu, požadovaných vlastnostiach produktu a pod.,
- použil materiál, suroviny, prípravky, nástroje pre chod stroja,
- dodržal správne dávkovanie surovín a správny pomer surovín,
- správne spustil stroj a začal pracovnú operáciu,
- vykonal zadanú pracovnú operáciu v danej časovej norme,
- zhotovil výrobok (medziprodukt, produkt) s požadovanými vlastnosťami,
- popísal proces premeny materiálu na výsledný produkt podľa nastavených parametrov,
- popísal, podľa čoho sa pozná blížiacu sa havária stroja a zariadenia (prehliatie a pod.).

Obsluha pojazdných pracovných strojov

Žiak:

- skontroloval pripravenosť stroja pre prácu,
- nastavil stroje pre určitý pracovný výkon,
- nastavil stroje pre prácu s daným materiálom,
- zapojil stroj zadaným spôsobom za traktor,
- uviedol stroj do prepravnej polohy,
- uviedol stroj do pracovnej polohy,
- rozpoznal príznaky poruchy pracovného stroja.

Príloha 4 Štruktúra učebných osnov vyučovacieho predmetu Spoločenská komunikácia

Učebné osnovy

(Odporúčanie č. 1)

Názov predmetu	SPOLOČENSKÁ KOMUNIKÁCIA
Časový rozsah výučby	1 hodina týždenne, spolu 33 vyučovacích hodín
Ročník	prvý
Škola (názov, adresa)	
Názov ŠKVP	STRAVOVACIE SLUŽBY
Kód a názov ŠVP	64 Ekonomika a organizácia, obchod a služby
Kód a názov učebného odboru	6444 2 čašník, servírka
Stupeň vzdelania	stredné odborné vzdelanie – ISCED 3C
Dĺžka štúdia	3 roky
Forma štúdia	denná
Vyučovací jazyk	slovenský jazyk
iné	

Charakteristika predmetu

Stručne popíšte, z ktorých hlavných častí sa skladá učivo vyučovacieho predmetu, prečo ste ho do výučby zaradili, ako učivo časovo nadväzuje na UP, z ktorých profilových tematických častí sa skladá, aké vzájomné vzťahy a súvislosti existujú medzi vyučovacím predmetom a ďalšími vyučovacími predmetmi alebo tematickými celkami (alebo témami) vyučovacích predmetov – medzi predmetové vzťahy, ich ideové, etické a estetické pôsobenie na osobnosť žiaka, aké formy organizácie vyučovania budú v predmete uprednostňované a s akou časovou dotáciou, za akých podmienok a kde sa výučba predmetu realizuje napr. v teréne, či sa trieda delí na skupiny alebo dochádza k spojeniu niekoľkých tried (aj z rôznych ročníkov) napr. v účelových kurzoch, seminároch, besedách a pod. V prípade integrovaných predmetov uvádzame, z ktorých odborov štúdiá (vzdelávacích oblastí ŠVP) alebo ich častí je daný predmet vytvorený.

Ciele vyučovacieho predmetu

- všeobecný cieľ vzdelávania v rámci predmetu (vyučovacie zámery),
  - špecifické (konkrétne) ciele vzdelávania podporujúce oblasť kognitívnu, psychomotorickú a afektívnu.
- Môžeme použiť nasledujúci príklad:

Vzdelávanie smeruje k tomu, aby žiaci dokázali:

- výkony, ktoré priamo súvisia s obsahom vyučovacieho predmetu. Nezabudnite používať aktívne slovesá v neurčitku. Dodržujte primeranú náročnosť učiva a neformulujte veľmi veľa špecifických cieľov, aby žiak bol schopný učivo zvládnuť,
- .....
- .....

Prehľad výchovných a vzdelávacích stratégií (ďalej len „VVS“):

Názov kľúčovej kompetencie 1

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci mohli (používame aktívne sloveso v neurčitku):

 (prehľad VVS)

 .....

Názov kľúčovej kompetencie 2

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci mohli (používame aktívne sloveso v neurčitku):

 (prehľad VVS)

 .....

Stratégia vyučovania

Pri vyučovaní sa budú využívať nasledovné metódy a formy vyučovania

Názov tematického celku	Stratégia vyučovania		
	Metódy	Postupy	Formy práce

Učebné zdroje

Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využijú nasledovné učebné zdroje:

Názov tematického celku	Odborná literatúra	Didaktická technika	Materiálne výučbové prostriedky	Ďalšie zdroje (internet, knižnica, ...)

ROZPIS UČIVA PREDMETU: <u>Spoločenská komunikácia</u>			Ročník: prvý 1 hodina týždenne, spolu 33 vyučovacích hodín		
Názov tematického celku vrátane tém	Medzipredmetové vzťahy	Očakávané vzdelávacie výstupy (VV)	Kritériá hodnotenia (KH VV)	Metódy hodnotenia	Prostriedky hodnotenia
Základné zásady a pravidiel spoločenského styku <u>Počet hodín:</u> 8 hodín Kultúrnaosť správania. Správanie na verejnosti. Hygiena, spoločenská hygiena. Formy oficiálneho a formálneho styku – koktail, recepcia, banket, iné.	Názov predmetu Názov tematického celku Názov témy Ročník Názov predmetu Názov tematického celku Názov témy Ročník Názov predmetu Názov tematického celku Názov témy Ročník	Žiak má: Prezentaovať morálne a spoločenské normy správania a dodržiavať ich. VV2 VV3	KH VV1 <u>Žiak:</u> Vysvetlil bežné normy. spoločenského správania Popísal základné normy morálneho prístupu v spoločnosti. KH .... KH VV2 <u>Žiak:</u> KH KH KH .... KH VV3 <u>Žiak:</u> KH KH KH	Ústne skúšanie Písomné skúšanie	Ústna odpoveď Didaktický test cieľových otázok .....
				Písomné skúšanie	Test Esej .....
				.....	
Názov tematického celku Počet hodín Názov témy Názov témy Názov témy	Názov predmetu Názov tematického celku Názov témy Ročník Názov predmetu	Žiak má: VV11 VV22 VV33	KH VV11 <u>Žiak:</u> KH KH KH	Ústne skúšanie	Ústna odpoveď Prezentácia referátu .....

	 Názov tematického celku Názov témy Ročník Názov predmetu Názov tematického celku Názov témy Ročník		 ..... KH VV22 <u>Žiak:</u> KH KH KH .... KH VV33 <u>Žiak:</u> KH KH KH		
Názov tematického celku Počet hodín Názov témy Názov témy Názov témy	Názov predmetu Názov tematického celku Názov témy Ročník Názov predmetu Názov tematického celku Názov témy Ročník Názov predmetu Názov tematického celku Názov témy Ročník	Žiak má: VVn1 VVn2 VVn3	KH VVn1 <u>Žiak:</u> KH KH KH .... KH VVn2 <u>Žiak:</u> KH KH KH	Ústne	Odpoveď Prezentácia .....

